

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Daňové zatížení fyzických osob osobní důchodovou daní ve vybraných zemích
Evropské unie

Tax Burden of Natural Persons with Personal Income Tax in the
Selected European Union Countries

Student:	Bc. Marie Strnadová
Vedoucí diplomové práce:	Ing. Yvetta Pšenková, Ph.D.

Ostrava 2015

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Marie Strnadová**
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně
Téma: **Daňové zatížení fyzických osob osobní důchodovou daní ve vybraných zemích Evropské unie**
Tax Burden of Natural Persons with Personal Income Tax in the Selected European Union Countries

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Teoretické aspekty osobní důchodové daně fyzických osob
3. Osobní důchodová daň fyzických osob ve vybraných zemích Evropské unie
4. Komparace daňového zatížení fyzických osob ve vybraných zemích Evropské unie
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

DENIS, Cécile, Thomas HEMMELGARN a Brian SLOAN, eds. *Taxation Trends in the European Union. 2014 Edition*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014. 314 s. ISBN 978-92-79-35672-8.

NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 320 s. ISBN 978-80-7357-695-0.Š

ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 6. vyd. Praha: Linde, 2013. 392 s. ISBN 978-80-7201-925-0.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Yveta Pšenková, Ph.D.**

Datum zadání: 21.11.2014

Datum odevzdání: 25.04.2015

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci vypracovala samostatně.“

Datum odevzdání: ...24.4.2015.....

.....Bc. Marie Strnadová.....

Bc. Marie Strnadová

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Teoretické aspekty osobní důchodové daně fyzických osob.....	7
2.1 Definice daně.....	7
2.1.1 Funkce daně.....	8
2.1.2 Členění daně.....	10
2.2 Daňový systém.....	15
2.3 Konstrukční prvky osobní důchodové daně.....	16
2.3.1 Daňový subjekt.....	16
2.3.2 Předmět daně a osvobození od daně.....	17
2.3.3 Základ daně.....	18
2.3.4 Nezdanitelná část základu daně.....	18
2.3.5 Sazba daně a sleva na dani.....	19
2.3.6 Zdaňovací období, splatnost daně a záloha na daň.....	20
2.3.7 Koncepce sociálního pojistného.....	21
3. Osobní důchodová daň fyzických osob ve vybraných zemích	
Evropské unie.....	23
3.1 Česká republika.....	23
3.1.1 Základní charakteristika země.....	23
3.1.2 Daňový systém České republiky.....	25
3.1.3 Osobní důchodová daň v České republice.....	26
3.2 Slovenská republika.....	37
3.2.1 Základní charakteristika země.....	37
3.2.2 Daňový systém Slovenské republiky.....	39
3.2.3 Osobní důchodová daň ve Slovenské republice.....	39
3.3 Polská republika.....	48
3.3.1 Základní charakteristika země.....	48
3.3.2 Daňový systém Polské republiky.....	49
3.3.3 Osobní důchodová daň v Polské republice.....	49
4. Komparace daňového zatížení fyzických osob ve vybraných	
zemích Evropské unie.....	56
4.1 Ukazatele daňového zatížení.....	56
4.2 Progresivita osobní důchodové daně.....	60

4.3	Daňové zatížení zaměstnanců ve vybraných zemích Evropské unie....	62
4.3.1	Výpočet daňového zatížení zaměstnance v České republice...	64
4.3.2	Výpočet daňového zatížení zaměstnance ve Slovenské republice.....	67
4.3.3	Výpočet daňového zatížení zaměstnance v Polské republice..	70
4.3.4	Komparace podílu čistých ročních mezd k hrubým ročním mzdám.....	73
4.3.5	Komparace zjištěných výsledků efektivity daňové sazby.....	75
4.4	Daňová progresivita vybraných zemí Evropské unie.....	79
5.	Závěr	83
	Seznam použité literatury.....	86
	Seznam obrázků.....	90
	Seznam grafů.....	91
	Seznam tabulek.....	92
	Seznam vzorců.....	93
	Seznam zkratk.....	94
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	

1. Úvod

Osobní důchodová daň je jednou ze součástí daňového systému zemí Evropské unie. Systém a vývoj zdanitelných příjmů a sazeb u osobní důchodové daně je v režii jednotlivých států Evropské unie. Odpovídá to jak požadavkům a nastavení daní jednotlivých zemí, tak je to i otázkou určitých tradic. Z toho důvodu je spektrum osobní důchodové daně velmi široké. Od relativně jednoduchých systémů, kdy státy mají zavedeny lineární sazby daně či naopak těchto sazeb v rámci klouzavě progresivních sazeb mají několik, až po různé zdanění podle sociálního postavení.

Cílem diplomové práce je za pomoci výpočtů a následného grafického znázornění analyzovat hodnoty osobní důchodové daně v České republice, ve Slovenské republice a v Polské republice a porovnat hodnoty podílu čistých ročních mezd k hrubým ročním mzdám, hodnoty daňového zatížení mzdy zaměstnance a hodnoty daňové progresivity jednotlivých zemí.

Po všeobecném úvodu, kde je stanoven cíl práce a metodologie, se druhá kapitola diplomové práce zabývá teoretickými aspekty osobní důchodové daně. Věnuje se obecné charakteristice, funkcím a členění daní. Dále se kapitola zabývá daňovým systémem a poukazuje na to, jak by měl systém vypadat. Důležitou podkapitolou jsou konstrukční prvky osobní důchodové daně a koncepce sociálního pojistného, kde je obecně vymezeno, kdo je daňový subjekt, předmět daně, osvobození od daně, základ daně, sazba daně, sleva na dani, systém sociálního pojistného apod.

Třetí kapitola diplomové práce je zaměřena na osobní důchodovou daň konkrétních zemí Evropské unie, a to České republiky, Slovenské republiky a Polské republiky. V kapitole je popsán systém osobní důchodové daně jednotlivých zemí s popisem konstrukčních prvků daně se zaměřením na příjmy ze závislé činnosti pomocí platných právních předpisů konkrétních zemí v roce 2015.

Obsahem čtvrté kapitoly diplomové práce je teoretické popsání a rozdělení ukazatelů daňového zatížení a poté jejich převedení do praxe. Nejprve je v kapitole srovnán podíl čisté roční mzdy k hrubé roční mzdě poplatníků ve vybraných zemích Evropské unie, aby bylo zřetelné, jak velký podíl zůstane danému poplatníkovi po odečtení povinných odvodů z jeho hrubé mzdy. Poté se ukazatel efektivní daňové sazby převede do praxe tím, že se u zaměstnanců z konkrétních zemí Evropské unie

spočítá podíl skutečně zaplacené daně na jeho hrubém příjmu. Následnou analýzou pomocí grafů se provede komparace zjištěných výsledků. Nakonec se vypočítá a srovná progresivita daňové povinnosti u poplatníků z vybraných zemí Evropské unie a zjistí se, zda je v dané zemi daň proporcionální, progresivní nebo regresivní.

Při zpracování diplomové práce byly použity metody: popisu, analýzy, komparace a dedukce.

2. Teoretické aspekty osobní důchodové daně fyzických osob

V první části kapitoly jsou charakterizovány daně obecně. Je definována daň s vysvětlením jejích funkcí a popisem jejího členění.

Dále se kapitola věnuje daňovému systému a požadavkům, které by měl daňový systém splňovat.

Závěrečná část se zabývá konstrukčními prvky osobní důchodové daně a koncepcí sociálního pojistného. Obecně je vymezen daňový subjekt, předmět daně, osvobození od daně, základ daně, nezdanitelná část základu daně, sazba daně, sleva na dani, zdaňovací období, splatnost daně, záloha na daň a také systém sociálního pojistného.

2.1 Definice daně

Daň charakterizuje Vančurová a Láchová¹ jako povinnou, nená vratnou, neekvivalentní, zpravidla neúčelovou a zákonem uloženou platbu, která plyne do veřejného rozpočtu.

Veřejné statky financované hlavně z daní mají jednu specifickou vlastnost, a to, že je nemožné nebo velmi náročné někomu zabránit, aby je spotřebovával. Kupříkladu vybuduje-li a udržuje-li stát síť veřejných dopravních cest, užitek z toho mají všichni, a tak by nebylo správné, aby se kdokoli vyhnul daním, ze kterých se projekty financují. Mnohým se však přispívat ve formě daní nechce. Tudíž je platba daně povinná, aby část poplatníků nebyla nepláči daní, kteří by využívali jen výhod, aniž by do společné pokladny přispívali.

Z právního úhlu pohledu povinnost platit daň omezuje svobodu jednotlivce. Postup je v právním státě možný jenom na základě uložení povinnosti všeobecně závaznou právní normou, kterou je v případě daní vždy zákon. Do **veřejného rozpočtu** plynou daně z toho důvodu, že jsou určeny ke hrazení potřeb státu, které jsou společné. Daně mohou zároveň plynout i do nadnárodního rozpočtu, např. část daní vybraných v České republice skončí v rozpočtu Evropské unie.

¹ VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2014*. Praha: 1.VOX a. s., 2014. 391 s. ISBN 978-80-87480-23-6.

Nenávratnost daně odlišuje daň především od zápůjčky, kdy se majetek po stanovené době vrací zpět. Zároveň platí, že zaplacením daně nevzniká subjektu žádný konkrétní nárok.

Další charakteristickou vlastností daně je její **neekvivalentnost**, a to v tom slova smyslu, že díl, jakým se jednotlivec podílí na společných příjmech, nemá žádný nebo téměř žádný vztah k tomu, v jaké výši bude participovat na výdajích veřejných rozpočtů či spotřebovávat veřejně financované statky.

Cílem některých daní je dokonce omezit rozdíly v důchodech jednotlivců na míru pro společnost únosnou. Ten, kdo má důchod vyšší, by měl do veřejného rozpočtu přispívat více. To však neznamená, že z něho bude čerpat více, často je to naopak.

Neúčelovost daně znamená, že nikdo, kdo daň platí, neví, co bude z daných prostředků financováno. Státní rozpočet, který je nejdůležitější z veřejných rozpočtů, je možno si představit jako měšec, do kterého připlouvají daně a ze kterého se hradí veřejné výdaje, aniž by bylo známo, z výnosu jaké daně či od jakého subjektu je daná potřeba financována. Uhrazením daně rovněž nikomu nevznikne právo na konkrétní plnění z veřejných rozpočtů.

Od svých předchůdkyň se v dnešním slova smyslu odlišuje daň především tím, že se vždy jedná o peněžní plnění.²

2.1.1 Funkce daně

Daně se stávají nástrojem ekonomické politiky státu. V dnešním světě se od nich požaduje mnohem víc, než jen naplnit veřejné rozpočty. Novodobé daně plní nebo mohou plnit celou řadu funkcí.

Vančurová a Láchová³ tvrdí, že nejdůležitějšími funkcemi daně jsou:

- fiskální,
- alokační,
- redistribuční,
- stimulační,
- stabilizační.

² VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2014*. Praha: 1.VOX a. s., 2014. 391 s. ISBN 978-80-87480-23-6.

³ VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2014*. Praha: 1.VOX a. s., 2014. 391 s. ISBN 978-80-87480-23-6.

Fiskální funkce daní patří mezi primární funkce, což je schopnost naplnit veřejný rozpočet. I když od daní vyžadujeme více, je třeba, aby byla zachována jejich fiskální funkce. Nelze však akceptovat názor, že splnění fiskální funkce může dostatečně odůvodnit jakoukoli změnu v daních, např. růst nominální sazby. Nedostatečně promyšlený pokus o zvýšení výnosu daně může ve svých důsledcích znamenat pravý opak, např. snížením výnosu jiné daně či zvýšenou snahou o vyhnutí se dani vůbec. Ignorování dalších funkcí daní může mít ovšem negativní makroekonomické i mikroekonomické důsledky.

Alokační funkce daní plyne z toho, že na některých trzích efektivnost tržních mechanismů selhává, lépe řečeno neodpovídá představě státu o optimálním rozvoji podniku. Příkladem může být očkování, kdy se užitek jedince násobí počtem osob, které jsou proti onemocnění odolní. Čím více osob kolem postiženého bude naočkováno, tím je menší pravděpodobnost, že s nákazou přijde do styku. Jedna osoba ale nemůže financovat očkování všech. Stát má na výběr, zda bude očkování financovat přímo všem, nebo těm, kteří si očkování zaplatí a umožní snížit jejich daňovou povinnost.

Redistribuční funkce daní je funkcí, která vychází z toho, že rozdělení důchodů ve společnosti na základě tržních mechanismů může být pro společnost nepřijatelné, i když je tržně efektivní. Daně jsou považovány za vhodný nástroj pro zmírnění diferencí v důchodech jednotlivých subjektů tím, že se ve větší míře vybírají od bohatších, což umožňuje státu skrze transfery zvyšovat příjmy chudším. Aby daň plnila redistribuční funkci, musí platit, že ten, kdo má více, bude platit vyšší daň a naopak.

Stimulační funkce daní využívá toho, že daně jsou subjekty vnímány především jako újma, a proto jsou ochotny udělat hodně pro to, aby svou daňovou povinnost snížily. Kvůli tomu poskytuje stát subjektům různé formy daňových úspor či naopak je vystavuje vyššímu zdanění, např. v případě, když se chovají nezodpovědně. Příkladem kladného daňového stimulu je to, když stát snižuje podnikatelské riziko tím, že umožní subjektům si od svého základu daně snížit ztrátu z podnikání. Dalším příkladem kladného stimulu jsou daňové prázdny. Jedná se o formu snížení daně konkrétní osobě, pokud splní určité podmínky (např. tvorba pracovních míst, objem investic atp.). Negativním stimulem je např. vysoké zdanění cigaret a alkoholických nápojů, jímž chce stát regulovat jejich spotřebu, která poškozuje zdraví spotřebitelů.

V souvislosti s opatřeními potřebnými ke zmírnění výkyvů ekonomického cyklu se často hovoří o **stabilizační funkci** daní. V období vzestupu ekonomiky (konjunktury), když důchody i spotřeba stále rostou, daně přispívají do veřejných rozpočtů vyšším dílem, a tím napomáhají předcházet přehřátí ekonomiky a současně vytvářet rezervu na horší časy. V období ustrnutí (stagnace) pak daně tím, že relativně menší díl koncentrují do veřejných rozpočtů, pomáhají naopak ekonomiku nastartovat. Využití uvedené funkce daní je podmíněno rozpočtovou kázní v dobách dobrých, kdy je potřeba vytvořit rezervy na horší časy. Naproti tomu politici, kteří rozhodují o veřejných rozpočtech, se spíše předhánějí v krátkodobém řešení pro získávání přízně voličů. Potom ale stabilizační funkce daní nemá šanci se rozvinout.

2.1.2 Členění daně

Existuje celá řada kritérií, podle jakých členit daně. Základní členění daní rozděluje Široký⁴ na:

- daně dle jejich vazby na důchod poplatníka,
- daně dle subjektu daně,
- daně dle objektu daně,
- daně dle jejich respektování příjmových poměrů poplatníka.

Daně dle jejich vazby na důchod poplatníka

U daně dle jejich vazby na poplatníkovův důchod se jedná se o nejběžnější třídění daní a používá se již od dob feudalismu. Daně se zde dělí na přímé a nepřímé.

Přímé daně jsou vyměřeny poplatníkovi na základě jeho důchodu nebo majetku a má se za to, že jejich výše jde na úkor důchodu osoby, které jsou uloženy, a ta se jim nemůže vyhnout ani přenést jejich část na další ekonomické subjekty. Jde o daně adresné a přihlížející k majetkové nebo důchodové situaci osoby. Přímé daně se dále člení na daně majetkové a důchodové (např. daň z příjmů fyzických osob).

Nepřímé daně jsou hrazeny a vybírány v cenách zboží, služeb, pronájmů a převodů. Rozhodujícím okamžikem zdanění je především samotný akt nákupu nebo spotřeby dané komodity. Daně nerespektují majetkovou ani důchodovou situaci

⁴ ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie – s praktickou aplikací*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

osoby, poněvadž jsou vyměřeny ve stejné výši jak pro osoby s vysokými, tak i nízkými příjmy či bohatstvím. Jde o daně neadresné, a proto si jejich výši většinou ani běžný občan neuvedomí. Nepřímé daně někdy také nazývané jako spotřební daně se dále člení na všeobecné (daň je konstruována jako ad valorem) a akcízy (jednotková daň na vybrané komodity).

Daně dle subjektu daně

Důležitým pro členění daně dle subjektu je vymezení osoby či osob, nebo také ekonomického subjektu, který je povinen daň platit. Může se jednat o:

- **jednotlivce** – jednotlivá fyzická osoba, která je charakterizována jménem, trvalým bydlištěm a určitým specifickým znakem (v ČR se jedná o rodné číslo);
- **domácnost** – nositelem daňových povinností je určena hlava rodiny, která daň odvádí za domácnost jako celek;
- **oba manžele** – v případě zavedení společného zdanění manželů (manželský splitting), tzn. že všechny příjmy obou manželů se sečtou a vydělí dvěma, což při existenci progresivních daňových sazeb může znamenat snížení celkové daňové povinnosti;
- **všechny členy domácnosti** – jedná se o složitější variantu předchozího vymezení u společného zdanění manželů, sumarizují se příjmy všech členů domácnosti, a to se poté vydělí buď počtem osob patřících do domácnosti, nebo jen počtem osob výdělečně činných;
- **firmu (korporaci)** – právnická osoba je definovaná názvem, právní formou, je zapsaná do seznamu firem v obchodním rejstříku a je jí přiděleno identifikační číslo.

Daně dle objektu daně

Předpokladem pro třídění daní dle objektu daně je jednak definování předmětu, na který se daň váže, a také důvod jejího odvádění. Daně podle uvedeného členění mohou být:

- **důchodové** – uvalené na důchod poplatníka (mzdu, zisk, úrok, rentu), který mu plyne jak v peněžní, tak i v naturální podobě;
- **výnosové** – jejich výše je obvykle odhadována dle vnějších reálných znaků výdělečné činnosti (druh podnikání, počet zaměstnanců apod.);

- **majetkové** – zdaňují držbu či nabytí nemovitého i movitého majetku;
- **subjektové (z hlavy)** – platí se z titulu samotného svého bytí (např. při docílení svéprávnosti), daň je stanovena v pevné výši a poplatník se jí nemůže vyhnout;
- **obratové** – uvalené na hrubý obrát u každého výrobce podílejícího se na zpracování daného výrobku či na čistý obrát, popřípadě na obrát docílený u konečného zpracovatele;
- **spotřební** – zdaňují buď veškerou spotřebu, nebo spotřebu určitých skupin výrobků;
- **kapitálové** – postihují stav, který nastane k určitému datu;
- **tokové** – určují změnu množství předmětu zdaňování za určitou časovou jednotku.

Daně dle jejich respektování příjmových poměrů poplatníka

Daně dle příjmových poměrů se posuzují dle toho, jak zohledňují platební schopnost poplatníka. Rozeznávají se:

- **daně osobní** – zohledňují důchodovou situaci poplatníka, protože se vyměřují na základě jeho osobního příjmu nebo příjmů z podnikání (odrážejí tak schopnost poplatníka dané daně odvádět);
- **in rem daně** – jsou odváděny poplatníkem z titulu vlastnictví či nabytí určitého majetku, nákupu nebo spotřeby zboží i služeb (jejich výše není závislá na jeho příjmech).

Třídění daní používané k analýzám jejich dopadu Široký⁵ člení na:

- daně podle jejich dopadu na tržní mechanismus,
- daně podle stanovení hodnoty daně vzhledem k daňovému základu,
- daně podle stupně jejich progrese,
- daně podle jejich shodného působení v ekonomice.

⁵ ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie – s praktickou aplikací*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

Daně podle jejich dopadu na tržní mechanismus

Všechny daně ochuzují daňový subjekt o jistou částku nominálního důchodu, se kterou by mohl při její neexistenci disponovat. Nemůže tedy existovat daň, která by chování jednotlivce neurčovala a byla by neutrální k tržnímu mechanismu.

Všechny daně ze své podstaty vyvolávají u poplatníka důchodový efekt. Ekonomický subjekt má méně finančních prostředků a zdaněním se struktura jeho výdajů přesouvá ke komoditám s relativně nižší důchodovou elasticitou poptávky.

Kromě důchodového efektu mohou mít daně také substituční efekt, který motivuje poplatníka ke změně jeho aktivit s cílem minimalizovat jeho daňovou zátěž. Poplatník bude nahrazovat zdaněnou mzdu zvyšováním svého volného času, spotřebu žádaného zboží bude nahrazovat jeho blízkým substitutem apod. Čím větší bude substituční efekt, tím méně bude neutrální k tržnímu mechanismu.

Z tohoto pohledu se rozeznávají daně:

- **distorzní** – nesou v sobě jak efekt důchodový, tak efekt substituční, narušují volbu a chování účastníků ekonomických aktivit;
- **nedistorzní** – nazývané také neutrální, vyvolávají jen důchodový efekt a poplatník nemá motivaci k přesunu svých aktivit, neboť ho to nezavazuje jeho povinnosti odvést daň (např. daň z hlavy).

Daně podle stanovení hodnoty daně vzhledem k daňovému základu

Patří zde daně jednotkové a daně ad valorem. **Jednotkové daně** jsou určeny dle množství jednotek daňového základu nebo množstevních jednotek zdaňovaného znaku v daňovém základu, typickým příkladem jsou akcízy.

Daně **ad valorem** jsou stanoveny dle ceny zdaňovaného základu. Jejich výše se stanovuje ze základu v peněžních jednotkách, především procentem. Představitelem těchto daní je daň z přidané hodnoty (dále jen DPH).

Daně podle stupně jejich progresu

Dle toho, jak se bude výše míry zdanění měnit se změnou důchodu, dělíme daně na:

- progresivní,
- proporcionální,
- regresivní.

Progresivní daň znamená, že s růstem poplatníkovy důchodu dochází k růstu míry jeho zdanění. Poplatník platí tím větší část svého důchodu v podobě daně, čím je důchod vyšší.

Proporcionální daně jsou daně, kdy se s růstem poplatníkovy důchodu míra jeho zdanění nemění a mezní daňová zátěž přírůstku důchodu se rovná průměrnému daňovému zatížení.

Regresivní daní se rozumí taková daň, kdy průměrná daňová zátěž klesá s růstem poplatníkovy důchodu. Poplatník platí tím menší část svého důchodu v podobě daně, čím vyšší je jeho důchod.

Někdy bývá s progresivitou daní zaměňován pojem progresivita sazby daně, která vyjadřuje způsob výpočtu daně z daňového základu. Progresivní daňové sazby se používají především u daní z příjmů jednotlivců.

Daně podle jejich shodného působení v ekonomice

Jak tvrdí Široký⁶ pro uvedené členění daní je třeba si představit ekonomiku s absencí úspor. Celý důchod je tedy ihned přeměněn na spotřebu, vše, co se na daném trhu nabízí je ihned prodáno. Je zde rovnost mezi nově vytvořenou hodnotou a její spotřebou. Na takovém trhu, který je dokonalý, lze najít dvojice ekvivalentních daní, které jsou zaměnitelné a mají shodný dopad na chování ekonomických subjektů.

Jedná se o dvojice daní:

- daň na spotřebu a daň na výrobu,
- daň na důchod u příjemců mezd a daň na mzdový fond zaměstnavatelů,
- daň na prodej výrobních faktorů a daň na nákup výrobních faktorů,
- daň z přidané hodnoty a daň z prodejů.

Vančurová a Láchová⁷ člení dále daně dle vztahu ke zdaňovacímu období a jeho kvalitě na:

- **daně bez zdaňovacího období** – těmi jsou daně, které se vybírají vždy, když nastane určitá událost (jedná se např. o daň z nabytí nemovitých věcí);

⁶ ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie – s praktickou aplikací*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

⁷ VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2014*. Praha: 1.VOX a. s., 2014. 391 s. ISBN 978-80-87480-23-6.

- **daně s pravidelnou periodicitou výběru** – mohou se dále dělit na daně běžné a kapitálové.

Běžné daně jsou tokovou veličinou, která se zpravidla načítá za zdaňovací období. Patří zde např. daně z příjmů i DPH.

Kapitálové daně jsou naproti tomu stavovou veličinou, zpravidla se jedná o určitou složku majetku. Obvykle jsou daněmi na zdaňovací období.

Daněmi za zdaňovací období se rozumí takové daně, u kterých se základ daně načítá po celé zdaňovací období. Patří do kategorie daní běžných a lze je stanovit až po uplynutí příslušného zdaňovacího období.

Daně na zdaňovací období se určí obvykle k jednomu datu v průběhu zdaňovacího období. Z hlediska toku daňových příjmů je nejvýhodnější, aby se daň určila k počátku zdaňovacího období. Z toho vyplývá, že se jedná o kapitálové daně.

2.2 Daňový systém

Daňový systém charakterizuje Vančurová a Láchová⁸ jako souhrn všech daní, které se na daném území, zpravidla státním, vybírají. Tento systém zahrnuje taktéž vztahy mezi jednotlivými daněmi a pravidla, dle kterých se daně vybírají.

Systém daní existuje proto, že každá daň má své kladné i záporné stránky. Proto je racionální vytvořit systém z více daní, jejichž negativní dopady do ekonomiky se zčásti vyruší. Mimo to může systém zahrnující více daní najednou plnit více funkcí v rámci fiskální politiky. V obecné úrovni mají být respektovány zásady správného zdanění.

Daňový systém jako provázaný soubor všech daní si lze představit na tom, že změna v konstrukci jedné daně ovlivní výnos daně jiné. Kupříkladu zvýšení sazby paušálních výdajů u osobní důchodové daně bude nejen snižovat výnos osobní důchodové daně, ale bude se také podílet na snížení výnosu sociálního pojistného.

⁸ VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2014*. Praha: 1.VOX a. s., 2014. 391 s. ISBN 978-80-87480-23-6.

Na daňový systém se kladou požadavky, které by měl splňovat, a jsou jimi například:

- **daňová spravedlnost** – část, kterou každý daňový subjekt přispívá prostřednictvím daní na společné potřeby, by měla odpovídat jednak jeho možnostem a zároveň prospěchu, který mu plyne ze spotřeby služeb poskytovaných státem;
- **daňová efektivnost** – je požadováno, aby byl minimalizován rozdíl mezi ztrátou užitku daňových subjektů a výnosem veřejných rozpočtů;
- **právní perfektnost** – cílem požadavku je, aby byl daňový systém efektivní, protože pouze potom lze daně vybírat a zajistit, aby plnily své další funkce;
- **transparentnost** – konstrukce daňového systému by měla být taková, aby každému, kdo o něm v politické rovině rozhoduje (tedy i voličům), bylo jasné, jaký mají daně účinek a kam plynou;
- **jednoduchost a jednoznačnost** – tak, aby každý daňový subjekt předem znal rozsah svých daňových povinností.

2.3 Konstrukční prvky osobní důchodové daně

Osobní důchodová daň je patrně nejsložitěji konstruovanou daní v celém daňovém systému. Úkolem konstrukčních prvků osobní důchodové daně je vymezení základních pojmů, které se k dani vztahují.

2.3.1 Daňový subjekt

Z hlediska konstrukce a pravidel placení daně se daňové subjekty rozdělují na poplatníky a plátce daně.⁹

Obecně je **poplatníkem** osoba, jejíž příjmy, majetek a činnosti jsou přímo podrobeny dani. Podle zákona o daních z příjmů (dále jen ZDP)¹⁰ jsou poplatníkem daně z příjmů fyzických osob fyzické osoby.

Fyzická osoba je právní pojem odlišující člověka od jiných právních forem, které mají právní subjektivitu. Schopnost být poplatníkem osobní důchodové daně

⁹ VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2014*. Praha: 1.VOX a. s., 2014. 391 s. ISBN 978-80-87480-23-6.

¹⁰ § 2 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#cast1>.

se neváže na takové kategorie jako je věk či zletilost. V případě, že fyzická osoba má příjmy, které jsou předmětem osobní důchodové daně, pak se fyzická osoba považuje za poplatníka. Jinou otázkou je způsobilost poplatníka k daňově právním úkonům. Pokud jí není vybaven, je samozřejmě nutné jeho zastoupení.

Z uvedeného vyplývá, že fyzická osoba je poplatníkem osobní důchodové daně, pokud má příjmy, které jsou předmětem daně. Za příjmy se považují nejen příjmy peněžní, ale také příjmy nepeněžní, různá naturální plnění atp.

Poplatníkem osobní důchodové daně je zaměstnanec a může být buď daňový rezident, nebo daňový nerezident.

O **daňového rezidenta** se jedná v případě, pokud má na území daného státu bydliště nebo se zde obvykle zdržuje. Bydlištěm na území státu se rozumí místo, kde má poplatník stálý byt za okolností, z nichž lze usuzovat na jeho úmysl trvale se v tomto bytě zdržovat. Poplatníky obvykle se zdržujícími na území státu jsou ti, kteří zde pobývají nejméně 183 dnů v příslušném kalendářním roce, a to souvisle nebo v několika obdobích. Do období 183 dnů se započítává každý započatý den pobytu. Daňová povinnost mu plyne jak z příjmů plynoucích ze zdrojů na území, kde má bydliště, tak z příjmů plynoucích ze zdrojů v zahraničí, kde se obvykle zdržuje.

Poplatníci jsou **daňovými nerezidenty**, pokud nejsou daňovými rezidenty a pokud to o nich stanoví mezinárodní smlouvy. Daňoví nerezidenti mají daňovou povinnost, která se vztahuje jen na příjmy plynoucí ze zdrojů na území státu, kde mají bydliště. Poplatníci, kteří se na území státu zdržují výhradně za účelem léčení nebo studia, jsou daňovými nerezidenty a mají povinnost platit daň, která se vztahuje pouze na příjmy plynoucí ze zdrojů na území státu, a to i v případě, že se na území státu obvykle zdržují.

Plátcem osobní důchodové daně je zaměstnavatel, který má povinnost daň vybranou nebo sraženou od poplatníků ze zákona odvést do veřejného rozpočtu.

2.3.2 Předmět daně a osvobození od daně

Předmětem daně se obecně rozumí veličina, ze které se daň vybírá. U osobní důchodové daně jsou předmětem daně příjmy peněžní i nepeněžní povahy, které jsou vymezeny v daňovém zákoně dané země.

Osvobození od daně je definováno jako část předmětu zdanění, ze kterého se daň nevybírání, popř. kterou není daňový subjekt povinen, ale ani zpravidla oprávněn, zahrnout do základu daně. Např. je-li příjem z určité činnosti osvobozen od daně z příjmů, nelze uplatnit výdaje s ním související. Poplatník tak nemůže uplatnit ani daňovou ztrátu, která vznikla při dosahování uvedeného druhu příjmu. Proto se někdy osvobození od daně může obrátit proti daňovému subjektu. Některých osvobození se tudíž lze i vzdát, čímž může daňový subjekt optimalizovat dopad daně.¹¹

2.3.3 Základ daně

Podle ZDP¹² je základem daně částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období, za které se pro účely osobní důchodové daně považuje kalendářní rok, přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Tento základ daně musí být vyjádřen v peněžních jednotkách.

U poplatníka, kterému plynou ve zdaňovacím období souběžně dva nebo více druhů příjmů, je základem daně součet dílčích základů daně.

Do základu daně se nezahrnují příjmy osvobozené od daně a příjmy, u kterých se daň vybírá zvláštní sazbou daně.

2.3.4 Nezdánitelná část základu daně

Pro případ nezdanitelných částí základu daně se jedná se o odpočty od základu daně. Odpočty mohou být standardní nebo nestandardní.

Standardní odpočty snižují daňový základ o předem stanovenou pevnou částku nebo část základu daně, pokud daňový subjekt splní podmínky, na které se uplatnění standardního odpočtu vztahuje. Jejich použití je zejména u daně z osobních důchodů. Odpočty zohledňují sociální postavení poplatníka, a tak mohou i částečně kompenzovat určitý handicap, např. invaliditu. Příkladem relativního standardního odpočtu v České republice by mělo být snížení mzdy o určité stanovené procento. Tento postup může zohledňovat obecně uznávaný fakt, že příjmy typu mezd jsou nejvíce zatíženy daní z příjmů, a to z toho důvodu, že je poplatník nemůže zatajit ani jinak snížit svůj základ daně.

¹¹ VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2014*. Praha: 1.VOX a. s., 2014. 391 s. ISBN 978-80-87480-23-6.

¹² § 5 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#cast1>.

Nestandardní odpočty si může poplatník odečíst od základu daně v prokazatelně vynaložené výši. Jedná se např. o bezúplatná plnění (dary) na veřejně prospěšné účely nebo úroky z úvěrů na bytovou potřebu. Uplatnění tohoto typu odpočtu může být limitováno, a to buď absolutní částkou, nebo relativně (např. bezúplatná plnění na veřejně prospěšné účely mohou být u osobní důchodové daně uplatněny max. do výše 15 % základu daně). Nestandardní odpočty mají obvykle motivovat daňový subjekt k postupu, který je ze společenského hlediska žádoucí. Maximální limit vyjádřený pevnou částkou se používá mimo jiné také proto, aby daň z příjmů plnila svoji redistribuční úlohu. Naproti tomu relativní maximální limit je spíše odrazem obav státu o příliš velké snížení výnosu příslušné daně.¹³

2.3.5 Sazba daně a sleva na dani

Sazbou daně se rozumí algoritmus, prostřednictvím kterého se ze základu daně sníženého o nezdanielné části a odpočitatelné položky stanoví základní částka daně.

Vančurová a Láchová¹⁴ rozlišují následující druhy sazeb daně:

- jednotná,
- diferencovaná,
- pevná,
- relativní (procentní),
- lineární,
- progresivní.

Jednotná sazba daně je stejná pro všechny druhy a typy předmětu daně daně nezávisle na jeho kvalitě či na daňovém subjektu. Jedná se např. o sazby osobní důchodové daně.

Výše **diferencované sazby daně** se liší dle druhu kvality předmětu daně, ale i dle daňového subjektu. Patří zde sazba daně pro daň z přidané hodnoty, osobní důchodová daň a daň z příjmu právnických osob apod.

¹³ VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2014*. Praha: 1.VOX a. s., 2014. 391 s. ISBN 978-80-87480-23-6.

¹⁴ VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2014*. Praha: 1.VOX a. s., 2014. 391 s. ISBN 978-80-87480-23-6.

Pevná sazba daně je vztažena k fyzikální jednotce základu daně. Základ daně je zde specifický. Pokud je základ daně stanoven v peněžních jednotkách, pak je sazba daně vyjádřena v procentech. Je-li základ daně ve fyzických jednotkách, používá se pevná sazba daně, která je vyjádřena v peněžních jednotkách. Do této skupiny sazeb daní patří daně spotřební.

Relativní sazba daně je vyjádřena v procentech. Užívá se tam, kde je dán hodnotový základ daně. Může být buď proporcionální k základu daně, nebo může být progresivní. Lze se s ní setkat u kapitálových daní.

Lineární sazba daně je taková sazba daně, kdy daň roste s růstem základu ve stejném poměru. Je často stanovena jako určité procento ze základu daně, které se nemění s velikostí základu daně.

Progresivní sazba daně je taková sazba, při které s růstem základu daně roste daň relativně rychleji než základ daně.

Sleva na dani

Sleva na dani má za úkol snižovat celkovou vypočítanou daň. Nejdříve se od základu daně odečtou nezdánitelné části daně a odčitatelné položky, jež se zaokrouhlí. Takto upravený základ daně se zdaní sazbou daně, od které se následně odečítají slevy na dani.

2.3.6 Zdaňovací období, splatnost daně a záloha na daň

Zdaňovacím obdobím osobní důchodové daně je kalendářní rok.

Splatnost daně

Splatnost daně je shodná s posledním dnem lhůty pro podání daňového přiznání. Daňové přiznání se podává za každé zdaňovací období. Daňový subjekt je povinen správci daně sdělit skutečnosti nutné pro stanovení daně, zpravidla prostřednictvím předepsaných formulářů (daňových přiznání) v termínu stanoveném daňovým zákonem. Vyjma toho je povinen odvést daň předepsaným způsobem a v termínu stanoveném daňovým zákonem. Lhůty pro odvod daně se nazývají lhůtami splatnosti.

Záloha na daň

U zálohy na daň se jedná o platbu, kterou je daňový subjekt povinen odvádět před splatností daně za zdaňovací období. Zálohy na daň se odvozují od výše daně v předchozím zdaňovacím období či od předpokládané výše již za zdaňovací období.

2.3.7 Koncepce sociálního pojistného

Sociální pojistné má mezi daněmi zvláštní pozici. Vykazuje znaky účelovosti a v některých svých částech také určitou míru ekvivalence. Čím více do systému jednotlivců přispívá, tím vyšší nároky mu z něho plynou.

Sociální pojistné je uceleným a více či méně odděleným systémem, který zahrnuje jak příjmovou stranu (pojistné na sociální pojištění), tak i spleť dávkový systém. Jakákoli platba sociálního pojistného má kontinuitu na určitý okruh dávek, a tudíž i potenciálních nároků toho, kdo platí. Z ekonomického hlediska však má sociální pojistné daňový charakter, protože účast na něm je povinná. Daňový subjekt se nemůže rozhodovat, zda pojistnou ochranu zaplatí, nebo se bez ní obejde.¹⁵

Části systému sociálního pojistného

Všeobecně systém sociálního pojistného zahrnuje několik subsystémů. Každá země má zmíněné subsystémy individuální a stanovuje je jejich legislativa. Většina států Evropské unie zahrnuje jako subsystém:

- **příspěvek na veřejné zdravotní pojištění** – slouží ke krytí výdajů spojených s financováním nutné zdravotní péče v rozsahu daném zákonnými předpisy;
- **příspěvek na nemocenské pojištění** – dávky z něj mají pojištěncům pro úraz nebo nemoc dočasně neschopným výdělečné činnosti pomoci zčásti nahradit chybějící příjmy z činnosti;
- **příspěvek na důchodové pojištění** – pomáhá zejména v případě dlouhodobé nebo trvalé neschopnosti pracovat;
- **příspěvek na státní politiku zaměstnanosti** - jeho cílem je dosažení plné zaměstnanosti a ochrana proti nezaměstnanosti.

¹⁵ VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2014*. Praha: 1.VOX a. s., 2014. 391 s. ISBN 978-80-87480-23-6.

Výchozí schéma sociálního pojistného

Při výpočtu sociálního pojistného se některé konstrukční prvky osobní důchodové daně nevyužívají (slevy na dani, nezdanitelné části základu daně apod.), některé mají rozdílný název či rozdílný obsah.

Vyměřovací základ je ekvivalentem základu daně u sociálního pojistného. Vyměřovací se mu říká proto, že se využívá nejen pro výpočet sociálního pojistného, ale rovněž pro stanovení velikosti dávky, na kterou má osoba nárok, např. nemocenská nebo starobní důchod. Pohybuje se v určitém intervalu, omezuje se tedy jejich nejnižší a nejvyšší hranice.

Maximální vyměřovací základ vyjadřuje hranici, za kterou se už solidarita od účastníků systému nepožaduje (má se za to, že už přispěly dost).

Minimální vyměřovací základ oproti maximálnímu ohraničuje nejmenší tolerované hranice solidarity.

Aktéři sociální politiky

Úkolem aktérů sociální politiky je vymezení a řízení sociální politiky. Nejvýznamnějším aktérem sociální politiky je stát, dalšími účastníky mohou být územně správní celky a jiné instituce podle rozdělení jednotlivých států. Z nestátních aktérů se jedná zejména o zaměstnavatele. Dalšími činiteli sociální politiky mohou být místní komunity, neziskové nevládní organizace a církve. Významnými aktéry jsou také mezinárodní organizace, jako např. EU, UNICEF nebo ILO.

Zaměstnavatelé jsou povinni uskutečňovat zákonné požadavky státu ve vztahu k bezpečnosti práce, pracovní době, odměňování a smluvnímu vztahu zaměstnanců. Rovněž přispívají do systému sociálního zabezpečení tím, že odvádějí daně a příspěvky na sociální a zdravotní pojištění svých zaměstnanců. Kromě toho mohou vykonávat vlastní sociální politiku.¹⁶

Rozhodné období sociálního pojistného

Rozhodným obdobím sociálního pojistného je kalendářní měsíc. Výjimku představují osoby samostatně výdělečně činné, které mají rozhodné období kalendářní rok.

¹⁶ VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2014*. Praha: 1.VOX a. s., 2014. 391 s. ISBN 978-80-87480-23-6.

3. Osobní důchodová daň fyzických osob ve vybraných zemích Evropské unie

Osobní důchodová daň je považována za daň přímou, tj. daň, u které není očekáván přesun daně a počítá se primárně s tím, že daň bude nesena tím subjektem, kterému je uložena, z jehož důchodu či příjmu se vybírá.

Oblast osobní důchodové daně není v Evropské unii příliš upravována. Jednotlivé státy si samy určí, jaká bude její výsledná podoba, ať už se jedná o počet a výše daňových sazeb, slevy na dani, daňové zvýhodnění na dítě atp. Několik států má zavedenou lineární sazbu daně (v letech 2008 až 2012 i Česká republika). Státy s lineární sazbou daně také patří k těm, které mají sazbu mnohem nižší než nejvyšší sazby ostatních zemí Evropské unie. Pouze dle výše sazeb však nelze usuzovat na přívětivost systému pro poplatníka, je třeba rovněž sledovat zdanitelný příjem, ke kterému se daná sazba daně váže a další dodatečné zdanění.

V kapitole je popsán systém osobní důchodové daně s popisem jednotlivých konstrukčních prvků daně se zaměřením na příjmy ze závislé činnosti, a to v České republice, ve Slovenské republice a v Polské republice.

3.1 Česká republika

V podkapitole 3.1 je popsána základní charakteristika země, daňový systém a detailně je vysvětlena osobní důchodová daň se zaměřením na daň ze závislé činnosti.

3.1.1 Základní charakteristika země

Česká republika vznikla 1. ledna 1993 po zániku Československa. Jedná se o vnitrozemský stát, který se nachází ve středu Evropy a je 113. největší zemí na světě s celkovou rozlohou 78 866 km², z čehož 2 % tvoří vodní plochy. Jejimi sousedy jsou ze severu Polská republika, z jihu Rakousko, ze západu Německo a z východu Slovenská republika.

Administrativně se Česká republika člení na 8 územních krajů a zároveň na 14 samosprávných krajů. Hlavním městem je Praha, úředním jazykem je čeština

a měnou je koruna česká (dále jen CZK). K 31. prosinci 2014 byl počet obyvatel podle Českého statistického úřadu¹⁷ (dále jen ČSÚ) 10 538 275.

Podle zákona č. 3/1993 Sb., o státních symbolech je v České republice (dále jen ČR) celkově šest státních symbolů, a to:

- velký znak ČR (viz Obr. 3.1),
- malý znak ČR (viz Obr. 3.2),
- státní barvy ČR - trikolóra (viz Obr. 3.3),
- státní vlajka ČR (viz Obr. 3.4),
- vlajka prezidenta ČR (viz Obr. 3.5),
- státní pečeť ČR (viz Obr. 3.6),
- státní hymna – Kde domov můj.

Obr. 3.1 – Velký znak ČR

Obr. 3.2 – Malý znak ČR

Obr. 3.3 – Trikolóra ČR

Obr. 3.4 – Státní vlajka ČR

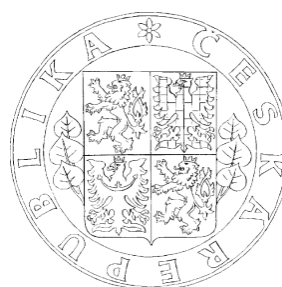

¹⁷ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. ČSÚ: *Obyvatelstvo* [online]. [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/obyvatelstvo_lide.

Obr. 3.5 - Vlajka prezidenta ČR

Obr. 3.6 – Státní pečeť ČR

Zdroj: <https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/statni-symboly.shtml>¹⁸

Česká republika je zemí s nízkým množstvím lidí deklarujících příslušnost k nějaké církvi či náboženské společnosti. Dominantní postavení v oblasti víry zaujímá římsko-katolická církev, dále protestanti.

V České republice představuje zákonodárnou moc dvoukomorový parlament, který se skládá z Poslanecké sněmovny a Senátu. Hlavou státu je od 8. března 2013 prezident Miloš Zeman, který ve funkci vystřídal Václava Klause.

Do Evropské unie vstoupila Česká republika 1. května 2004 společně s dalšími deseti státy. Je také členem Severoatlantické aliance (NATO), Organizace spojených národů (OSN), Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), Světové obchodní organizace (WTO), Mezinárodního měnového fondu (MMF), Evropské organizace pro jaderný výzkum (CERN), Světové banky, Rady Evropy, Evropského hospodářského prostoru (EEA), Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), Evropské celní unie a Schengenského prostoru, Visegrádské skupiny a dalších mezinárodních struktur.

3.1.2 Daňový systém České republiky

Daňový systém České republiky je rozdělen na daně přímé a nepřímé. Přímé daně se dělí na daň z příjmů, kam se řadí korporátní daň (nazývaná také daní z příjmů právnických osob), osobní důchodová daň (nazývaná také daní z příjmů fyzických osob) a majetkové daně, kam spadá daň z nemovitých věcí (ta v sobě zahrnuje daň z pozemků a daň ze staveb a jednotek), daň z nabytí nemovitých věcí a daň silniční. Mezi nepřímé daně patří daň z přidané hodnoty

¹⁸ PRAŽSKÝ HRAD. *Česká republika: Státní symboly* [online]. [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/statni-symboly.shtml>.

a daně selektivní, kam se řadí daně spotřební (daň z minerálních olejů, daň z alkoholu, daň z cigaret a tabákových výrobků), ekologické daně a cla.

Mezi další odvody daňového charakteru patří především pojistné na sociální zabezpečení, veřejné zdravotní pojištění a místní poplatky.

3.1.3 Osobní důchodová daň v České republice

Osobní důchodová daň prošla v České republice od roku 1993 dodnes mnoha změnami. Měnily se výše a počty daňových sazeb či se upravovaly základy daně. Od roku 1993 do 2007 byla v České republice sazba osobní důchodové daně progresivně klouzavá, tzn., že byly stanoveny meze, nad nimiž byla zdaněna vyšší sazbou pouze ta část důchodu, která mez překračovala. Od 1. ledna 2008 byl systém progresivně klouzavé daně změněn na lineární sazbu ve výši 15 %.¹⁹

Osobní důchodová daň je v České republice nazývána také daní z příjmů fyzických osob a je upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Poplatníkem daně je fyzická osoba. Fyzická osoba může být daňovým rezidentem, nebo daňovým nerezidentem.

O **daňového rezidenta** se jedná v případě, pokud má na území České republiky bydliště nebo se zde obvykle zdržuje (déle než 183 dní v roce) a jehož veškeré příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky a ze zahraničí podléhají zdanění v České republice.

Daňový nerezident je poplatník, který nemá na území České republiky bydliště, ani se zde obvykle nezdržuje, kromě osoby zdržující se za účelem studia nebo léčení, jehož příjmy plynou pouze ze zdrojů na území České republiky.

Předmětem daně jsou podle ZDP²⁰:

- příjmy ze závislé činnosti (§ 6),
- příjmy ze samostatné činnosti (§ 7),
- příjmy z kapitálového majetku (§ 8),
- příjmy z nájmu (§ 9),
- ostatní příjmy (§ 10).

¹⁹ DENIS, Cécile., Thomas HEMMELGARN a Brian SLOAN, eds. *Taxation Trends in the European Union*. 2014 Edition. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014. 314 s. ISBN 978-92-79-35672-8.

²⁰ § 3 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#cast1>.

§ 3 odst. 4 ZDP upravuje, co **předmětem daně není**. Jedná se např. o příjmy získané nabytím akcií nebo podílových listů podle zákona upravujícího podmínky převodu majetku státu na jiné osoby, úvěry nebo zápůjčky, příjmy z rozšíření rozsahu nebo vypořádání společného jmění manželů, příjem plynoucí poplatníkovi, který vypomáhá s domácími pracemi v zahraničí, nebo v České republice, a to za stravu a ubytování, jde-li o příjem k uspokojování základních sociálních, kulturních nebo vzdělávacích potřeb (au-pair) a další.

Od daně je **osvobozen** např. příjem z prodeje rodinného domu, pokud v něm prodávající měl bydliště nejméně po dobu 2 let bezprostředně před prodejem; příjem z prodeje nemovitých věcí, přesáhne-li doba mezi nabytím vlastnického práva k těmto nemovitým věcem a jejich prodejem dobu 5 let; příjem v podobě náhrady přijaté v souvislosti s nápravou některých majetkových křivd; příjem získaný ve formě dávky nebo služby z nemocenského pojištění; příjem v podobě stipendia ze státního rozpočtu a mnohé další příjmy uvedené v § 4 odst. 1 ZDP.²¹

Základem daně je podle ZDP²² částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.

U poplatníka, kterému plynou ve zdaňovacím období souběžně dva nebo více druhů příjmů uvedených v § 6 až 10 ZDP, je základem daně úhrn dílčích základů daně (dále jen DZD) zjištěných dle jednotlivých druhů příjmů.

Jestliže výdaje přesáhnou příjmy uvedené v § 7 a 9 ZDP, je rozdíl **ztrátou**. O ztrátu upravenou podle § 23 se sníží úhrn DZD zjištěných dle jednotlivých druhů příjmů uvedených v § 7 až 10 ZDP. Daňovou ztrátu nebo její část lze odečíst od základu daně nejdéle v 5 zdaňovacích obdobích následujících bezprostředně po období, za které se daňová ztráta vyměřuje.²³

²¹ § 4 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#cast1>.

²² § 5 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#cast1>.

²³ § 34 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#cast1>.

Příjmy ze závislé činnosti

Příjmy ze závislé činnosti se podle § 6 odst. 1 ZDP rozumí:

- příjem ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce;
- příjem z funkčního požitku (funkčním požitkem jsou podle ZDP např. funkční platy spojené s výkonem funkce představitelů státní moci, některých státních orgánů a soudců s výjimkou platu náležejícího prezidentu republiky a náhrad spojených s výkonem jeho funkce);
- příjem za práci člena družstva, společníka společnosti s ručením omezeným, komanditisty komanditní společnosti;
- odměna člena orgánu právnické osoby a likvidátora;
- příjmy plynoucí v souvislosti se současným, budoucím nebo dřívějším výkonem činnosti, ze které plynou příjmy uvedené výše bez ohledu na to, zda plynou od plátce, u kterého poplatník vykonává činnost, ze které plyne příjem ze závislé činnosti, nebo od plátce, u kterého poplatník tuto činnost nevykonává.

Poplatníkem daně z příjmů ze závislé činnosti je zaměstnanec, kterému je daň sražena ze mzdy a plátcem daně zaměstnavatel, který daň odvádí v podobě zálohy na daň.

Srážková daň

Příjmy zúčtované nebo vyplacené zaměstnavatelem daně jsou samostatným základem daně pro zdanění daní vybíranou srážkou podle zvláštní sazby daně. Srážková daň činí v České republice 15 % a použije se tehdy, plynou-li zaměstnanci příjmy na základě dohody o provedení práce, jejichž úhrnná výše u téhož zaměstnavatele nepřesáhne za kalendářní měsíc částku 10 000 CZK a zaměstnanec nepodepsal u zaměstnavatele prohlášení k dani.²⁴

²⁴ § 6 odst. 4 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#cast1>.

Za příjmy ze závislé činnosti se nepovažují a předmětem daně kromě § 3 odst. 4 ZDP dále **nejsou** příjmy uvedené v § 6 odst. 7 ZDP. Patří zde např. náhrady cestovních výdajů poskytované v souvislosti s výkonem činnosti, ze které plyne příjem ze závislé činnosti, do výše stanovené nebo umožněné zvláštním právním předpisem.

Od daně jsou, kromě příjmů uvedených v § 4, dále **osvobozeny** příjmy uvedené v § 6 odst. 9 ZDP. Spadá zde, kupř. nepeněžní plnění vynaložená zaměstnavatelem na odborný rozvoj zaměstnanců či hodnota stravování poskytovaného jako nepeněžní plnění zaměstnavatelem zaměstnancům ke spotřebě na pracovišti nebo v rámci závodního stravování zajišťovaného prostřednictvím jiných subjektů.

O **nezdanitelné částky**, uvedené v § 15 ZDP²⁵, snižuje zaměstnanec základ daně před výpočtem daňové povinnosti z příjmů za zdaňovací období. Patří mezi ně:

- hodnota bezúplatného plnění v podobě daru poskytnutého fyzickým osobám s bydlištěm na území České republiky, obcím, právnickým osobám se sídlem na území České republiky na zákonem stanovené účely, pokud úhrnná výše bezúplatného plnění nepřesáhne 2 % ze základu daně, nebo hodnota bezúplatného plnění činí alespoň 1 000 CZK (maximálně lze odečíst hodnotu bezúplatného plnění ve výši 15 % ze základu daně),
- hodnota bezúplatného plnění na zdravotnické účely v podobě odběru krve bezpříspěvkového dárce se oceňuje částkou 2 000 CZK a hodnota odběru orgánu od žijícího dárce se oceňuje částkou 20 000 CZK,
- částka, která se rovná úrokům zaplaceným ve zdaňovacím období z úvěru ze stavebního spoření, úrokům z hypotečního úvěru poskytnutého bankou sníženým o státní příspěvek poskytnutý podle zvláštních právních předpisů, podmínkou je vlastnictví bytu (maximální výše do 300 000 CZK ročně),
- příspěvek v celkovém úhrnu nejvýše 12 000 CZK zaplacený poplatníkem na jeho penzijní připojištění, na penzijní pojištění a doplňkové penzijní připojištění snížený o 12 000 CZK,
- příspěvek v celkovém úhrnu nejvýše 12 000 CZK zaplacený poplatníkem na soukromé životní pojištění,
- zaplacené členské příspěvky zaplacené ve zdaňovacím období členem odborové organizace odborové organizaci, lze odečíst částku do výše

²⁵ § 15 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#cast1>.

1,5 % zdanitelných příjmů podle § 6, s výjimkou příjmů podle § 6 zdaněných srážkou podle zvláštní sazby daně, maximálně však do výše 3 000 CZK za zdaňovací období,

- úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání, pokud nebyly hrazeny zaměstnavatelem a ani dále nebyly uplatněny jako výdaj podle § 24 poplatníkem s příjmy podle § 7, nejvýše však 10 000 CZK (u poplatníka, který je osobou se zdravotním postižením, lze za zdaňovací období odečíst až 13 000 CZK, a u poplatníka, který je osobou s těžším zdravotním postižením, až 15 000 CZK).

Oprávnění na uplatnění nezdaniitelných částek daně prokazuje zaměstnanec podpisem prohlášení k dani. K prokázaným nezdaniitelným částkám ze základu daně přihlédné plátce daně v ročním zúčtování záloh na daň a daňového zvýhodnění.²⁶

Sazba daně

U příjmů zahrnutých do samostatného základu daně ze závislé činnosti činí sazba daně 15 %. Daň se vypočítá jako součin samostatného základu daně zaokrouhleného na celá sta CZK dolů a sazby daně.²⁷

Solidární zvýšení daně

Při výpočtu daně se podle § 16a ZDP daň zvýší o solidární zvýšení daně. To činí 7 % z kladného rozdílu mezi 48násobkem průměrné mzdy a součtem příjmů ze závislé a samostatné činnosti.

Pokud poplatník vykáže u příjmů ze samostatné činnosti daňovou ztrátu, lze o ni snížit příjmy zahrnované do dílčího základu daně ze závislé činnosti.

Slevy na dani

Slevy na dani a daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s poplatníkem ve společné domácnosti jsou upraveny § 35ba, § 35bb a § 35c ZDP.

Podle § 35ba odst. 1 si zaměstnanec může uplatnit slevu na poplatníka, na manžela/manželku, na invaliditu, na držitele průkazu ZTP/P a na studenta.

²⁶ VYBÍHAL, Václav a kol. *Mzdové účetnictví 2014. Praktický průvodce*. Praha: GRADA Publishing, a. s., 2014. 464 s. ISBN 978-80-247-5120-7.

²⁷ § 16 odst. 3 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#cast1>.

Pro přehlednost jsou roční i měsíční slevy a daňové zvýhodnění na poplatníkem vyživované dítě (děti) žijící s ním ve společné domácnosti uvedeny v Tab. 3.1.

Tab. 3.1 – Slevy na dani v ČR

Typ slevy	Roční sleva (v CZK)	Měsíční sleva (v CZK)
Poplatník	24 840	2 070
Manžel/manželka	24 840	---
Držitel/ka průkazu ZTP/P	49 680	---
Invalidita I. a II. stupně	2 520	210
Invalidita III. stupně	5 040	420
Držitel průkazu ZTP/P	16 140	1 345
Student	4 020	335
Za umístění dítěte	9 200	---
Daňové zvýhodnění na dítě		
1. dítě	13 404	1 117
2. dítě	15 804	1 317
3. a další dítě	17 004	1 417

Zdroj: Vlastní zpracování na základě § 35 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Sleva na poplatníka (nazývaná také základní slevou) je stanovena ve výši 24 840 CZK ročně. Při výpočtu zálohy na daň se vypočtená záloha sníží o měsíční slevu ve výši jedné dvanáctiny roční částky slevy, tj. 2 070 CZK měsíčně. Při výpočtu ročního zúčtování se vypočtená daň sníží o částku slevy na dani poplatníka ve výši 24 840 CZK. Sleva na dani poplatníka náleží poplatníkovi v plné výši, bez ohledu na to, v kolika měsících pracoval.²⁸

Slevu na manželku/manžela žijící(ho) s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti ve výši 24 840 CZK může poplatník uplatnit, pokud manžel/manželka nemá vlastní příjem přesahující částku 68 000 CZK. Je-li manžel/manželka držitelkou průkazu ZTP/P, zvyšuje se částka 24 840 CZK na dvojnásobek, tedy na 49 680 CZK.

²⁸ VYBÍHAL, Václav a kol. *Mzdové účetnictví 2014. Praktický průvodce*. Praha: GRADA Publishing, 2014. 464 s. ISBN 978-80-247-5120-7.

Do vlastního příjmu manžela/manželky se podle ZDP²⁹ nezahrnují:

- dávky státní sociální podpory,
- dávky péstounské péče s výjimkou odměny péstouna,
- dávky osobám se zdravotním postižením,
- dávky pomoci v hmotné nouzi,
- příspěvek na péči,
- sociální služby,
- státní příspěvek na penzijní připojištění se státním příspěvkem,
- státní příspěvek na doplňkové penzijní spoření,
- státní příspěvky podle zákona o stavebním spoření a o státní podpoře stavebního spoření,
- stipendium poskytované studujícím soustavně se připravujícím na budoucí povolání,
- příjem plynoucí z důvodu péče o blízkou nebo jinou osobu, která má nárok na příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách, který je od daně osvobozen podle § 4 ZDP.

U manželů, kteří mají majetek ve společném jmění manželů, se do vlastního příjmu manžela/manželky nezahrnuje příjem, který plyne druhému z manželů nebo se pro účely daně z příjmů považuje za příjem druhého z manželů.

Na slevu ve výši 2 520 CZK má nárok poplatník, který pobírá invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně z důchodového pojištění podle zákona o důchodovém pojištění.

Slevu ve výši 5 040 CZK může uplatnit poplatník, který pobírá invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně nebo jiný důchod z důchodového pojištění podle zákona o důchodovém pojištění.

Nárok na slevu držitele průkazu ZTP/P ve výši 16 140 CZK má poplatník, který je držitelem průkazu ZTP/P.

Slevu na studenta ve výši 4 020 CZK si může uplatnit poplatník po dobu, po kterou se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem, a to až do dovršení věku 26 let nebo po dobu prezenční formy studia

²⁹ § 35ba odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#cast1>.

v doktorském studijním programu, který poskytuje vysokoškolské vzdělání až do dovršení věku 28 let.

Výše slevy za umístění dítěte odpovídá podle § 35bb ZDP³⁰ výši výdajů prokazatelně vynaložených poplatníkem za umístění vyživovaného dítěte poplatníka v daném zdaňovacím období v zařízení péče o děti předškolního věku včetně mateřské školy dle školského zákona. Slevu na dani lze uplatnit pouze, pokud vyživované dítě žije s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti. Vyživuje-li dítě v jedné společně hospodařící domácnosti více poplatníků, nárok na slevu za umístění dítěte může ve zdaňovacím období uplatnit jen jeden z nich. Za každé vyživované dítě lze uplatnit slevu maximálně do výše minimální mzdy, která v České republice v roce 2015 činí 9 200 CZK.

Poplatník má nárok na daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s ním ve společně hospodařící domácnosti ve výši 13 404 CZK ročně na jedno dítě, 15 804 CZK ročně na druhé dítě a 17 004 CZK ročně na třetí a každé další dítě, pokud neuplatňuje slevu na dani podle § 35a nebo § 35b ZDP. Poplatník o daňové zvýhodnění sníží daň vypočtenou podle § 16, případně sníženou podle § 35 a § 35ba ZDP. Daňové zvýhodnění může poplatník uplatnit prostřednictvím slevy na dani, daňového bonusu nebo slevy na dani a daňového bonusu. Pokud je v jedné společně hospodařící domácnosti vyživováno více dětí, posuzují se pro účely daného ustanovení dohromady.³¹

Slevu na dani si může poplatník uplatnit až do výše daňové povinnosti vypočtené podle ZDP za příslušné zdaňovací období.

Je-li nárok poplatníka na daňové zvýhodnění vyšší než daňová povinnost vypočtená podle ZDP za příslušné zdaňovací období, je vzniklý rozdíl daňovým bonusem. Poplatník může daňový bonus uplatnit v případě, že jeho výše činí alespoň 100 CZK, maximálně však do výše 60 300 CZK ročně.

Poplatníkovi, který vyživuje dítě pouze jeden kalendářní měsíc nebo několik kalendářních měsíců ve zdaňovacím období, lze poskytnout daňové zvýhodnění ve výši jedné dvanáctiny za každý kalendářní měsíc, na jehož počátku byly splněny podmínky pro jeho uplatnění. Daňové zvýhodnění lze uplatnit již v kalendářním měsíci, ve kterém se dítě narodilo, nebo ve kterém začíná soustavná příprava dítěte

³⁰ § 35bb zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#cast1>.

³¹ § 35c zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#cast1>.

na budoucí povolání, anebo ve kterém bylo dítě osvojeno či převzato do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu.

Zdaňovacím obdobím daně ze závislé činnosti je kalendářní rok.

Splatnost daně

Daň je splatná v termínu podání daňového přiznání. V případě že poplatník nevyužívá služeb daňového poradce, má povinnost podat daňové přiznání a zaplatit daňovou povinnost do 1. 4. po skončení zdaňovacího období. Jestliže však využije služeb daňového poradce, lhůta pro podání daňového přiznání a zaplacení daně se prodlužuje do 1. 7. po skončení zdaňovacího období.

Roční zúčtování záloh osobní důchodové daně ze závislé činnosti

Poplatník, který v kalendářním roce pobíral příjmy ze závislé činnosti, může po skončení roku požádat plátce daně o provedení ročního zúčtování. Podmínky ročního zúčtování jsou stanoveny v § 38ch a v § 35d odst. 6 až 9 ZDP.

Sociální pojištění

Sociální pojištění se v České republice dělí na veřejné zdravotní pojištění a pojištění na sociální zabezpečení³², kam patří důchodové pojištění, nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

Veřejné zdravotní pojištění upravuje zákon č. 592/1992 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně o doplnění některých souvisejících zákonů. Podle zákona č. 48/1997 Sb. jsou povinně pojištěny všechny osoby, které mají na území České republiky trvalý pobyt (bez ohledu na jejich občanství) a osoby, které na území České republiky nemají trvalý pobyt, ale jsou zaměstnány u zaměstnavatele, který na území České republiky má sídlo nebo pobyt.³³

Důchodové pojištění upravuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Z důchodového pojištění se poskytuje např. starobní, invalidní, vdovský a vdovecký,

³² ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. ČSSZ: *Pojistné na sociální zabezpečení* [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/pojistne-na-socialni-zabezpeceni/>.

³³ VYBÍHAL, Václav a kol. *Mzdové účetnictví 2014. Praktický průvodce*. Praha: GRADA Publishing, 2014. 464 s. ISBN 978-80-247-5120-7.

a sirotčí důchod. Důchod se skládá ze základní výměry, která je stanovena pevnou částkou a procentní výměry. Důchodový věk je stanoven zákonem dle roku narození.

Nemocenské pojištění upravuje zákon č.187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Z nemocenského pojištění zaměstnanců se poskytují 4 dávky nemocenské, čímž je podpora při ošetřování člena rodiny, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a v mateřství a peněžitá pomoc v mateřství.

Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti upravuje zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Cílem hospodářské a sociální politiky je usilovat o rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou po pracovních místech, využití pracovních sil produktivním způsobem, zajištění práv občanů.

Výše sociálního pojistného se stanoví procentní sazbou z vyměřovacího základu zjištěného v tzv. rozhodném období, zaokrouhleného na celé CZK nahoru. Rozhodným obdobím je kalendářní měsíc.

Procentní sazby podle jednotlivých příspěvků sociálního pojistného jsou uvedeny v Tab. 3.2.

Tab. 3.2 - Sazby sociálního pojistného v ČR

Druh pojištění	Poplatník		Pojištění celkem (v %)
	Zaměstnanec (v %)	Zaměstnavatel (v %)	
Veřejné zdravotní	4,5	9	13,5
Důchodové	6,5	21,5	28
Nemocenské	---	2,3	2,3
Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	---	1,2	1,2
Celkem	11	34	---

Zdroj: Vlastní zpracování

U zaměstnance je vyměřovacím základem úhrn zúčtovaných příjmů zaměstnavatelem, které jsou předmětem osobní důchodové daně a nejsou od ní osvobozeny. U zaměstnavatele je vyměřovacím základem pro důchodové pojištění úhrn vyměřovacích základů jeho zaměstnanců.

Minimální vyměřovací základ u zaměstnance je pouze u veřejného zdravotního pojištění. Je ve výši měsíční minimální mzdy, která pro rok 2015 činí 9 200 CZK.³⁴

Maximální vyměřovací základ u zaměstnance je pouze u sociálního pojištění. Jeho výše je ve výši 48násobku průměrné mzdy, pro rok 2015 činí podle České správy sociálního zabezpečení 1 277 328 CZK.

Výpočet osobní důchodové daně ze závislé činnosti v České republice

Daň ze závislé činnosti se vypočte z tzv. super hrubé mzdy (SHM), která se vypočítá jako součet hrubé mzdy (HM) a sociálního pojistného ve výši 34 % zaokrouhleného na celé CZK nahoru, které platí zaměstnavatel za své zaměstnance. Poté se ze SHM po odečtení nezdánitelných částí daně (viz výše v této kapitole, § 15 ZDP) a odpočitatelných položek (§ 34 ZDP), zaokrouhlené na celé 100 CZK dolů, vypočítá 15% daň.

Uvedená daň se dále upravuje o slevy, na které má poplatník nárok (např. na poplatníka, na invaliditu apod.). Pokud má poplatník děti a má na ně nárok na slevu, tak se daň po slevách dále snižuje o daňové zvýhodnění na děti. Pokud je výsledná daň před uplatněním daňového zvýhodnění na děti menší než zvýhodnění, vzniká daňový bonus.

Pro přehlednost je výpočet osobní důchodové daně ze závislé činnosti v České republice zaznamenán v Tab. 3.3.

³⁴ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *MPSV: Minimální mzda od 1. 1. 2015*. [online]. [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/19457>.

Tab. 3.3 – Výpočet osobní důchodové daně ze závislé činnosti v ČR

Položka	Roční výpočet
Hrubá mzda (HM)	příjem za zdaňovací období (mzda)
Super hrubá mzda (SHM)	= HM x 1,34
Nezdanitelné části ZD	- dary, úroky a další
Odpočitatelné položky	- příspěvek na penzijní připojištění, na soukromé životní pojištění atd.
Základ daně před daněmi	= ZD
Zaokrouhlení	na 100 CZK dolů
Daň (15 %)	ZD x 0,15
Slevy na dani	sleva na poplatníka, manželku, invaliditu
Daň po slevě	daň – sleva
Daňové zvýhodnění na dítě	daň po slevě – daňové zvýhodnění na dítě (děti)
	Výsledná daň nebo daňový bonus

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2 Slovenská republika

V podkapitole 3.2 je popsána základní charakteristika země, daňový systém a detailně je vysvětlena osobní důchodová daň se zaměřením na daň ze závislé činnosti.

3.2.1 Základní charakteristika země

Slovenská republika (SR, neoficiálním názvem Slovensko) vznikla rovněž jako Česká republika 1. ledna 1993 po zániku Československa. Jedná se o vnitrozemský stát. Na severu sousedí s Polskou republikou, na jihu s Maďarskem, na západě s Českou republikou, na jihozápadě s Rakouskem a na východě s Ukrajinou. Má rozlohu 49 036 km² a velikostí je 126. největší zemí na světě. K 31. prosinci 2014 byl počet obyvatel podle Štatistického úradu Slovenskej republiky (dále jen ŠÚSR)

5 421 349³⁵. Hlavním městem je Bratislava a úředním jazykem je slovenština. Dominantní postavení v oblasti víry zde zaujímá římsko-katolická církev.

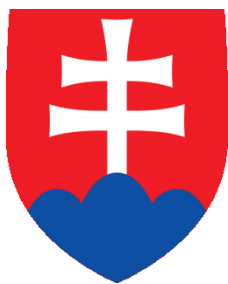
Slovenská republika je parlamentní republikou s demokratickými institucemi, v čele s prezidentem Andrejem Kiskou, který byl do funkce zvolen v červnu 2014.

Slovenská republika vstoupila do Evropské unie v květnu 2004 a v roce 2009 byla v zemi zavedena jednotná evropská měna euro (dále jen EUR). Je členem OSN, NATO, OBSE, WTO, MMF, Světové banky, Rady Evropy, EEA, Eurozóny, Evropské celní unie a Schengenského prostoru, OECD, Visegrádské skupiny a dalších mezinárodních struktur.

Podle zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 63/1993 Z. z. o štátnych symboloch Slovenskej republiky a ich používaní v znení neskorších predpisov³⁶ jsou za státní symboly Slovenské republiky považovány:

- státní znak SR (viz Obr. 3.7),
- státní vlajka SR (viz Obr. 3.8),
- státní pečeť SR,
- státní hymna SR – Nad Tatrou sa blýska.

Obr. 3.7 – Státní znak SR

Obr. 3.8 – Státní vlajka SR

Zdroj: <http://www.slovak-republic.org/symbols/>³⁷

³⁵ ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. ŠÚSR: *Obyvateľstvo*. [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://slovak.statistics.sk/wps/portal/>.

³⁶ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o štátnych symboloch Slovenskej republiky a ich používaní. [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupný z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/1993-63>.

³⁷ SLOVAK REPUBLIC. *State symbols*. [online]. [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <http://www.slovak-republic.org/symbols/>.

3.2.2 Daňový systém Slovenské republiky

Daňový systém se rovněž jako v České republice skládá z daní přímých a nepřímých. Do přímých daní se řadí osobní důchodová daň (daň z příjmů fyzických osob), korporátní daň (daň z příjmů právnických osob) a daň z nemovitostí (daň z nehnuteľností). Mezi nepřímé daně patří daň z přidané hodnoty (daň z pridanej hodnoty) a spotřební daně (spotrebné dane), které jsou uvaleny na víno, pivo, tabákové výrobky, líh, minerální olej, elektřinu, uhlí a zemní plyn.

3.2.3 Osobní důchodová daň ve Slovenské republice

Osobní důchodová daň bývá ve Slovenské republice nazývána jako daň z příjmů fyzických osob a upravuje ji zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z příjmů.

Poplatníkem je fyzická osoba, která je daňovým rezidentem nebo nerezidentem.

Daňový rezident má na území Slovenské republiky bydliště nebo se zde obvykle zdržuje (déle než 183 dní v roce) a jehož veškeré příjmy plynoucí ze zdrojů na území Slovenské republiky a ze zahraničí podléhají zdanění ve Slovenské republice.

Daňový nerezident je poplatník, který nemá na území Slovenské republiky bydliště, ani se zde obvykle nezdržuje, avšak kromě osoby zdržující se za účelem studia nebo léčení, jehož příjmy plynou pouze ze zdrojů na území Slovenské republiky.

Předmětem daně jsou podle § 3 odst. 1 ZDP:³⁸

- příjmy ze závislé činnosti (§ 5 ZDP),
- příjmy z podnikání, z jiné samostatně výdělečné činnosti, z pronájmu a z použití díla a uměleckého výkonu (§ 6 ZDP),
- příjmy z kapitálového majetku (§ 7 ZDP),
- ostatní příjmy (§ 8 ZDP).

Předmětem daně podle § 3 odst. 2 ZDP **nejsou** např. úvěry a půjčky, příjmy získané děděním a darováním.

Mezi **osvobozené příjmy**, které upravuje § 9 odst. 1 ZDP, patří kupříkladu příjmy z prodeje movitých věcí nezahrnutých v obchodním majetku, sociální příjmy a transfery, stipendia, přijaté náhrady škody, úroky a jiné výnosy z vkladů a další.

³⁸ § 3 odst. 1 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z příjmů. Dostupný také z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-595>.

Základ daně se podle § 4 odst. 1 ZDP zjistí jako součet dílčích základů daně podle jednotlivých druhů příjmů.

Nezdanitelné části základu daně a daňový bonus (§ 11 ZDP)

Zjištěný základ daně (součet dílčích základů daně) se snižuje o nezdanitelné části základu daně uvedené v § 11 ZDP.

Důležitou součástí nezdanitelné části základu daně je **životní minimum**. Životní minimum je společensky uznaná minimální hranice příjmů fyzické osoby, pod kterou nastává stav její hmotné nouze. Sumy životního minima se upravují vždy k 1. červenci běžného kalendářního roku na základě koeficientu růstu čistých peněžních příjmů na osobu nebo koeficientu růstu životních nákladů domácností s nízkým příjmem. Tyto údaje poskytuje Ministerstvu práce, sociálních věcí a rodiny ŠÚSR. Od 1. července 2014 stanovil ŠÚSR životní minima viz Tab. 3.4. Pro další výpočty se bude předpokládat plnoletá fyzická osoba, bude se tedy počítat s životním minimem 198,09 EUR měsíčně.

Tab. 3.4 – Životní minima ve SR pro rok 2014

Druh osoby	Výše životního minima (v EUR/měsíc)	Výše životního minima (v EUR/rok)
Plnoletá fyzická osoba	198,09	2 377,08
Další společně posuzovaná plnoletá fyzická osoba	138,19	1 658,28
Zaopatřené nepplnoleté dítě nebo nezaopatřené dítě	90,42	1 085,04

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Ministerstva práce, sociálních věcí a rodiny SR

Nezdanitelná část základu daně na poplatníka je suma odpovídající 19,2násobku sumy platného životního minima, které je pro rok 2014 stanoveno na 198,09 EUR měsíčně. Částku 3 803,30 EUR ročně si může odečíst poplatník, který v příslušném zdaňovacím období dosáhne základu daně, který se rovná nebo je nižší než 100násobek sumy životního minima platného k 1. lednu

příslušného zdaňovacího období, tedy 19 809 EUR. Pokud je základ daně vyšší než 19 809 EUR, nezdanitelná část základu daně je ročně suma odpovídající rozdílu 44,2násobku platného životního minima (částky 8 755,60) a jedné čtvrtiny základu daně. Pokud je tento rozdíl nižší než nula, nezdanitelná část základu daně se rovná nule.

Nezdanitelná část základu daně na manžela/manželku je suma odpovídající 19,2násobku platného životního minima, tedy částka 3 803,30 EUR. Tuto sumu si může odečíst ten poplatník, který v příslušném zdaňovacím období dosáhne základu daně rovnající se nebo nižší než 176,8násobek platného životního minima (částku 35 022,30 EUR) a jeho manžel/manželka žijící s poplatníkem ve společné domácnosti ve zdaňovacím období nemá vlastní příjem. Pokud má manžel/manželka příjem nepřesahující sumu odpovídající 3 803,30 EUR, nezdanitelná část základu daně na manžela/manželku je rozdíl mezi sumou odpovídající 3 803,30 EUR a vlastního příjmu manžela/manželky (PM). V případě, že má manžel/manželka vlastní příjem přesahující sumu odpovídající 3 803,30 EUR, nezdanitelná část základu daně na manžela/manželku je rovna nule. Za předpokladu, že poplatník v příslušném zdaňovacím období dosáhne základ daně vyšší než 176,8násobek platného životního minima (částky 35 022,30 EUR) a jeho manžel/manželka žijící s poplatníkem ve společné domácnosti nemá vlastní příjem, nezdanitelná část základu ročně na manžela/manželku je suma odpovídající rozdílu 63,4násobku platného životního minima (částky 12 558,90 EUR) a jedné čtvrtiny základu daně tohoto poplatníka. Pokud je rozdíl menší než nula, nezdanitelná část základu daně na manžela/manželku je rovna nule. V případě že manžel/manželka má vlastní příjem, nezdanitelná část základu daně je suma odpovídající rozdílu 63,4násobku platného životního minima (částky 12 558,90 EUR) a jedné čtvrtiny základu daně poplatníka snižena o vlastní příjem manžela/manželky. Pokud je rozdíl nižší než nula, nezdanitelná část základu daně se rovná nule.

Pro přehlednost jsou výše nezdanitelných částí základu daně vypočítány a uvedeny v Tab. 3.5.

Tab. 3.5 – Nezdanitelné části základu daně ve SR

Druh nezdanitelné části ZD	Poplatník ZD (v EUR/rok)	Příjem manžela/lky (PM) (v EUR/rok)	Výše nezdanitelné části ZD (v EUR/rok)
Poplatník	≤ 19 809	---	3 803,30
	> 19 809	---	8 755,60 - ¼ ZD
Manžel/manželka	≤ 35 022,30	0	3 803,30
		< 3 803,30	3 803,30 – PM
		> 3 803,30	0
	> 35 022,30	nemá	12 558,90 - ¼ ZD
		má	12 558,90 - ¼ ZD – PM

Zdroj: Vlastní zpracování na základě zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z příjmů

Sazba daně

Podle § 15 ZDP je sazba daně určená z dílčího základu daně ze závislé činnosti po odečtení nezdanitelných částí ZD stanovena jako 19 % z té části ZD, která nepřesahuje nebo se rovná 176,8násobku sumy platného životního minima (tedy částky 35 022,30 EUR) nebo 25 % z té části ZD, která přesahuje 176,8násobek sumy platného životního minima (přesahující část – PČ).

Pro přehlednost jsou sazby daně uvedeny v Tab. 3.6.

Tab. 3.6 – Sazby daně ve SR

Poplatník ZD (v EUR/rok)	Sazba daně (v %)
≤ 35 022,30	19
> 35 022,30	35 022,30 x 19 % + PČ x 25 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z příjmů

Daňový bonus

Podle § 33 odst. 1 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z příjmov má na daňový bonus nárok poplatník, který měl ve zdaňovacím období zdanitelné příjmy podle § 5 nebo § 6 odst. 1 a 2 ZDP alespoň ve výši 6násobku minimální mzdy a vykázal základ daně (dílní základ daně) z příjmů. Výši minimální mzdy upravuje zákon Národnej Rady SR č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde. Pro rok 2015 je její výše stanovena na 380 EUR měsíčně.³⁹

Poplatník může uplatnit daňový bonus v částce 19,32 EUR měsíčně⁴⁰ na každé vyživované dítě žijící s ním ve společné domácnosti. O danou sumu si snižuje daň.

Poplatník, který vyživuje dítě jen jeden nebo několik kalendářních měsíců ve zdaňovacím období, si může snížit daň pouze o sumu daňového bonusu za každý kalendářní měsíc, na začátku kterého byly splněny podmínky na jeho uplatnění.

Daňový bonus je možno uplatnit do výše daně vypočítané za příslušné zdaňovací období. Jestliže je suma daně vypočítaná za příslušné zdaňovací období nižší než suma uplatňovaného daňového bonusu, poplatník, který podává daňové přiznání, požádá místně příslušného správce daně o vyplacení sumy ve výši rozdílu mezi sumou daňového bonusu a sumou daně vypočítanou za příslušné zdaňovací období.

Splatnost daně a roční zúčtování

Daň je splatná v termínu podání daňového přiznání. Roční zúčtování a výpočet daně vykonává zaměstnavatel, který je plátcem daně. Nejpozději ho musí provést do 31. Března následujícího roku po uplynutí zdaňovacího období.

Zaměstnavatel, který je plátcem daně, zaměstnanci po vykonání ročního zúčtování, nejpozději však při zúčtování mzdy za duben v roce, ve kterém se roční zúčtování vykonává, vrátí rozdíl mezi vypočítanou daní a úhrnem sražených záloh na daň ve prospěch zaměstnance a vyplatí mu zaměstnaneckou prémii a daňový bonus nebo jeho část.⁴¹

Zdaňovací obdobím je kalendářní rok.

³⁹ Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 297/2014 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2015. [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2014-297>.

⁴⁰ Zákon č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde. Dostupný také z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-663>.

⁴¹ § 38 odst. 6 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z příjmov. Dostupný také z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-595>.

Daňová asignace

Poplatník, který je fyzickou osobou, je oprávněn do 30. dubna požádat správce daně, aby částka ve výši 2 % z jeho zaplacené daně byla poukázána na jím určenou právnickou osobu. Podíl zaplacené daně je možné poskytnout subjektu, kterým je nadace, občanské sdružení, nezisková organizace poskytující všeobecně prospěšné služby, účelové zařízení církví či náboženské společnosti, organizaci s mezinárodním prvkem a Slovenskému Červenému kříži.⁴²

Podíl zaplacené daně je možné poukázat daným subjektům, pokud jej použijí na činnosti spojené např. s rozvojem a ochranou duchovních hodnot, tvorbou a ochranou životního prostředí, podporou sportu dětí a další.

Sociální pojištění

Platby sociálního pojištění jsou ve Slovenské republice povinné jak pro zaměstnavatele, tak i pro zaměstnance. Upravuje jej zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení 44sob44ších predpisov. Sociální pojištění je na rozdíl od České republiky rozděleno na osm druhů pojištění, a sice:⁴³

- nemocenské pojištění,
- důchodové pojištění starobní,
- důchodové pojištění invalidní,
- pojištění pro případ nezaměstnanosti,
- úrazové pojištění,
- garanční pojištění,
- rezervní fond solidarity,
- veřejné zdravotní pojištění.

Nemocenské pojištění je pojištění, které slouží pro případ ztráty či snížení příjmů ze závislé činnosti a na zabezpečení příjmů v důsledku dočasné pracovní neschopnosti, těhotenství a mateřství. Poskytují se z něj dávky v podobě nemocenské, mateřské, ošetrového a vyrovnávací dávka.

⁴² § 50 odst. 1 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z příjmů. Dostupný také z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-595>.

⁴³ Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Dostupný také z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2014-297>.

Důchodové pojištění se dělí na starobní a invalidní. Starobní pojištění je pojištění na zabezpečení příjmů ve stáří a pro případ úmrtí. Invalidní pojištění existuje pro případ poklesu schopnosti vykonávat závislou činnost v důsledku dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pojištěnce a pro případ úmrtí. Pojištěnci může z tohoto pojištění plynout nárok na starobní důchod, předčasný starobní důchod, invalidní důchod, vdovský (vdovecký) důchod či sirotčí důchod (ten může vzniknout zaměstnanci, který zároveň studuje).

Pojištění pro případ nezaměstnanosti je pojištění pro případ ztráty příjmu z činnosti zaměstnance v důsledku nezaměstnanosti. Zahrnuje dávku v nezaměstnanosti, kdy nárok na ni má uchazeč o zaměstnání, který splní zákonné podmínky. Dávka je vyplácena ze základního fondu pojištění v nezaměstnanosti sloužící na zabezpečení příjmů pojištěnce v důsledku nezaměstnanosti.

Úrazové pojištění je konstruováno jako povinné pojištění zaměstnavatele, které hradí v důsledku pracovních úrazů nebo nemocí z povolání svých zaměstnanců.

Z úrazového pojištění plyne úrazový příplatek, úrazová renta, jednorázové vyrovnání, náhrada za bolest, náhrada za ztížení společenského uplatnění, náhrada za pracovní rehabilitaci, náhrada za rekvalifikace, náhrada nákladů spojených s léčením a náhrada nákladů spojených s pohřbem.

Garanční pojištění je pojištění pro případ platební neschopnosti zaměstnavatele na uspokojování nároků zaměstnance a na úhradu příspěvků na starobní důchodové spoření nezaplacené zaměstnavatelem do základního fondu příspěvků na starobní důchodové spoření. Obsahuje dávku garančního pojištění. Dávka je vyplácena po splnění zákonných podmínek ze základního fondu garančního pojištění. Slouží na uspokojení nároků z pracovněprávního vztahu v důsledku platební neschopnosti zaměstnavatele.⁴⁴

Fond solidarity je označení různých fondů, jejichž principem je solidarita, tedy přerozdělování majetku od bohatších k chudším, případně k pomoci osobám, společenským vrstvám či oblastem postiženým nějakou krizí.

Ve Slovenské republice existuje **Rezervní fond solidarity**, který upravuje § 167 zákona č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení.

⁴⁴ SOCIÁLNA POISŤOVŇA. *Garančné poistenie*. [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/home-fzh/5s>.

Veřejné zdravotní pojištění upravuje zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o změně a doplnění zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o změně a doplnění některých zákonů. Novelou zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení se **od 1. Ledna 2015** zavádí **odpočitatelná položka** (dále jen OP) ve zdravotních odvodech pro zaměstnance s nízkým příjmem, která snižuje vyměřovací základ pro výpočet záloh na pojistné. Roční OP činí nejvíce 4 560 EUR a snižuje se o dvojnásobek části vyměřovacího základu podle § 13 zákona č. 580/2004 Z. z., která převyšuje sumu 4 560 EUR.

Jednotlivé sazby pojištění jsou stanoveny pro každý druh pojištění zvlášť a celková sazba (za zaměstnance a zaměstnavatele dohromady) je sumou všech sazeb. Sazby jednotlivých pojištění jsou uvedeny v Tab. 3.7.

Tab. 3.7 – Sazby sociálního pojistného ve SR

Druh pojištění	Poplatník		Pojištění celkem (v %)
	Zaměstnanec (v %)	Zaměstnavatel (v %)	
Nemocenské	1,4	1,4	2,8
Důchodové starobní, invalidní	7,0	17,0	24,0
Pro případ nezaměstnanosti	1,0	1,0	2,0
Úrazové	---	0,8	0,8
Garanční	---	0,25	0,25
Rezervní fond solidarity	---	4,75	4,75
Veřejné zdravotní	4,0	10,0	14,0
Celkem odvody	13,4	35,2	---

Zdroj: Vlastní zpracování na základě zákona č. 461/2003 o sociálním poistení

Vyměřovacím základem pro výpočet sociálního pojistného je hrubá mzda. Suma pojistného na zdravotní a sociální pojištění se získá vynásobením vyměřovacího základu příslušnou sazbou pojistného.

Minimální vyměřovací základ u veřejného zdravotního pojištění je od roku 2011 zrušen.

Maximálním vyměřovacím základem je u veřejného zdravotního pojištění 60násobek průměrné měsíční mzdy zaměstnance, tedy částka 50 080 EUR v hospodářství Slovenské republiky, zjištěné za kalendářní rok, který předchází dva roky rozhodujícímu období.

Minimální vyměřovací základ pro sociální pojištění upravuje § 138 odst. 12 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. Vyměřovací základ, pokud zákon nestanovuje jinak, je měsíčně nejméně ve výši minimální mzdy. Pro rok 2015 je její výše 380 EUR měsíčně.⁴⁵

Maximální vyměřovací základ u sociálního pojištění je dán násobkem průměrné měsíční mzdy, která pro první čtvrtletí roku 2015 činí 918 EUR. U důchodového pojištění, pojištění pro případ nezaměstnanosti a u rezervního fondu solidarity se maximální vyměřovací základ počítá jako 3násobek, u nemocenského a garančního pojištění jako 1,5násobek průměrné měsíční mzdy. Maximální vyměřovací základ u důchodového pojištění, pojištění pro případ nezaměstnanosti a u rezervního fondu solidarity tedy činí 2 754 EUR měsíčně a u nemocenského a garančního pojištění 1 377 EUR měsíčně.

Výpočet osobní důchodové daně ze závislé činnosti

Základ daně pro výpočet daně ze závislé činnosti tvoří dílčí základ daně (DZD) ze závislé činnosti, který se snižuje o pojistné a příspěvky, které je povinen hradit zaměstnanec (viz Tab. 3.7). Poté se ze zjištěného ZD odečtou nezdanitelné části daně (viz Tab. 3.5) a vypočte se 19% daň z části ZD, která nepřesahuje nebo se rovná 176,8násobku sumy platného životního minima (tedy částky 35 022,30 EUR) nebo 25% daň z části ZD, která přesahuje 176,8násobek sumy platného životního minima (viz Tab. 3.6). Pokud má poplatník zdanitelné příjmy podle § 5 nebo § 6 odst. ZDP alespoň ve výši 6násobku minimální mzdy a vykázal základ daně (DZD) z příjmů, má nárok na daňový bonus.

Pro přehlednost je výpočet osobní důchodové daně ze závislé činnosti ve Slovenské republice zaznamenan v Tab. 3.8.

⁴⁵ Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 297/2014 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2015. [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2014-297>.

Tab. 3.8 – Výpočet osobní důchodové daně ze závislé činnosti ve SR

Položka	Roční výpočet
DZD ze závislé činnosti	příjem (HM) – pojistné hrazené zaměstnancem
Nezdanitelné části ZD	- na poplatníka, na manželku (viz Tab. 3.5)
Základ daně před zdaněním	= ZD
Zaokrouhlení	na eurocenty dolů
Daň	ZD x 19 % nebo 25 % (viz Tab. 3.6)
Daňové zvýhodnění na dítě	daň – daňové zvýhodnění na dítě (děti)
	Výsledná daň nebo daňový bonus

Zdroj: Vlastní zpracování

3.3 Polská republika

V podkapitole 3.3 je popsána základní charakteristika země, daňový systém a je detailně vysvětlena osobní důchodová daň se zaměřením na daň ze závislé činnosti.

3.3.1 Základní charakteristika země

Poslední nabytí suverenity je v Polské republice (PR, neoficiálně Polsku) datováno k roku 1945. Nejedná se o vnitrozemský stát, protože má ze severu přístup k Baltskému moři. Jeho sousedy jsou ze severu Litva a Rusko (Kaliningradská oblast), z jihu Česká republika a Slovenská republika, ze západu Německo a z východu Bělorusko a Ukrajina. Má rozlohu 312 679 km² a je velikostí 70. Největší zemí na světě. K 30. Červnu 2014 je počet obyvatel podle Głównego Urzędu Statystyczny⁴⁶ 38 483 957. Hlavním městem je Varšava (Warszawa), úředním jazykem je polština, pomocnými úředními jazyky jsou běloruština, němčina, kašubština a litevština a měnou je zloty (dále jen PLN). Dominantní postavení v oblasti víry zaujímá podobně jako ve Slovenské republice římsko-katolická církev.

⁴⁶ BAZA DEMOGRAFIA. *Prognoza ludności na lata 2014-2050*. [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://demografia.stat.gov.pl/bazademografia/Prognoza.aspx>.

Polská republika je parlamentní republikou. Parlament je dvoukomorový. Tvoří jej Sejm (Sněm, který má 460 poslanců) a Senát (100 senátorů). Prezidentem je od roku 2010 Bronisław Komorowski.

Polská republika vstoupila do Evropské unie v květnu 2004. Je rovněž členem NATO, OECD, WTO a členem Visegrádské skupiny.

Za státní symboly Polské republiky jsou považovány:

- státní znak PR (viz Obr. 3.9),
- státní vlajka PR (viz Obr. 3.10),
- státní hymna PR – Mazurek Dąbrowskiego (Ještě Polsko nezhynulo).

Obr. 3.9 – Státní znak PR

Obr. 3. 10 – Státní vlajka PR

Zdroj: http://www.staypoland.com/narodni_symboly.html⁴⁷

3.3.2 Daňový systém Polské republiky

Polský daňový systém se obdobně jako v České republice a Slovenské republice dělí na daně přímé a nepřímé. Do přímých daní patří osobní důchodová daň, korporátní daň, daň z nemovitosti, daň dědická a darovací. Do nepřímých daní daň z přidané hodnoty a daně spotřební, do kterých náleží daň z alkoholických nápojů, z tabákových výrobků, benzínu, těžkých paliv a jiných energetických produktů.⁴⁸

3.3.3 Osobní důchodová daň v Polské republice

Osobní důchodová daň je v Polské republice regulována Zákonem o dani z příjmů fyzických osob ze dne 26. Července 1991 (Ustawa z dnia 26. 07. 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych), který byl v průběhu své

⁴⁷ POLSKO. *Národní symboly*. [online]. [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: http://www.staypoland.com/narodni_symboly.html.

⁴⁸ ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 6. vydání. Praha: Linde, 2013. 392 s. ISBN 978-80-7201-925-0.

platnosti několikrát novelizován. Současnou podobu zákona o dani z příjmů fyzických osob má zákon č. 263/2004 Sb. ze dne 18. Listopadu 2004.

Poplatníkem je fyzická osoba, která je daňovým rezidentem nebo nerezidentem. **Daňový rezident** má na území Polské republiky bydliště nebo se zde obvykle zdržuje (déle než 183 dní v roce) a jehož veškeré příjmy plynoucí ze zdrojů na území Polské republiky a ze zahraničí podléhají zdanění v Polské republice.

Daňový nerezident je poplatník, který nemá na území Polské republiky bydliště, ani se zde obvykle nezdržuje, avšak kromě osoby zdržující se za účelem studia nebo léčení, jehož příjmy plynou pouze ze zdrojů na území Polské republiky.

Plátcem daně jsou především zaměstnavatelé, individuální zaměstnavatelé, zemědělská družstva a jiná výrobní družstva, banky vyplácející zahraniční renty, okresní správy sociálního zabezpečení, úřady práce, organizační jednotky vyplácející stipendia, centra společenské integrace. Jmenované orgány jsou povinny v průběhu zdaňovacího období provádět výpočet a srážku osobní důchodové daně a odvod daně na účet finančního úřadu.⁴⁹

Předmětem daně jsou veškeré příjmy fyzické osoby s výjimkou příjmů, které jsou od daně osvobozeny. Předmětem daně jsou podle ZDP:⁵⁰

- příjem ze závislých povolání, včetně zaměstnaneckého a důchodového příjmu;
- příjem z nezávislých povolání;
- příjem z podnikání;
- příjem ve vybraných zemědělských sektorech;
- příjem z nemovitého majetku (příjem z pronájmu);
- příjem z investic a majetkových práv (investiční příjem);
- příjem z prodeje nemovitého majetku, majetkových práv a movitého majetku;
- ostatní příjem.

⁴⁹ Zákon ze dne 26. července 1991 o dani z příjmů fyzických osob. Dostupný také z: <http://www.przepisy.gofin.pl/przepisy,2,13,13,700,,,ustawa-z-dnia-26071991-r-o-podatku-dochodowym-od-osob.html>.

⁵⁰ Zákon ze dne 26. července 1991 o dani z příjmů fyzických osob. Dostupný také z: <http://www.przepisy.gofin.pl/przepisy,2,13,13,700,,,ustawa-z-dnia-26071991-r-o-podatku-dochodowym-od-osob.html>.

Mezi **osvobozené příjmy** patří zejména příjem ze státních sociálních dávek, výživného, stipendií, částky získané z pojištění osob a majetku, pracovní benefity v podobě stravenek, pitného režimu apod.

Základem daně je souhrn příjmů z jednotlivých zdrojů příjmů, který je definován jako rozdíl, o který příjmy z jednotlivých zdrojů příjmů převyšují výdaje na dosažení, zajištění a udržení zmíněných zdanitelných příjmů daňového poplatníka. Základem zdanění je příjem, který je rozdílem mezi sumou příjmů a výdajů na jejich získání, po odečtení příspěvků na sociální zabezpečení a další srážky, které stanovuje zákon.

Mezi základní **nezdánitelné části** patří 3 091 PLN na poplatníka. Dary na vymezené účely (církve, náboženské organizace, charitativní a další neziskové instituce) jsou odečitatelné do výše 6 % ročního příjmu poplatníka. Poplatník si rovněž může odečíst náklady na internetové připojení až do výše 760 PLN za rok.⁵¹ Nezdánitelné části základu daně jsou uvedeny v Tab. 3. 9.

Tab. 3.9 – Nezdánitelné části ZD v PR

Druh nezdánitelné části ZD	Výše nezdánitelné části ZD (v PLN/rok)
Poplatník	3 091
Dary na vymezené účely	6 % ročního příjmu poplatníka
Na internetové připojení	760

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ZDP

Sazba daně

Daň se vypočítá z dílčího základu daně ze závislého povolání po odečtení nezdánitelných částí ZD. Daňové sazby jsou klouzavě progresivní a jejich hodnoty jsou uvedeny v Tab. 3.10.

⁵¹ Zákon ze dne 26. července 1991 o dani z příjmů fyzických osob. Dostupný také z: <http://www.przepisy.gofin.pl/przepisy,2,13,13,700,,,ustawa-z-dnia-26071991-r-o-podatku-dochodowym-od-osob.html>.

Tab. 3.10 – Sazby daně v PR

Výše zdanitelného příjmu (v PLN/rok)	Výše daně (v %)
do 3 091	0
3 091 – 85 528	18 % z částky přesahující 3 091
nad 85 528	14 839 + 32 % z částky přesahující 85 528

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ZDP

Pokud má daňový poplatník příjmy za zdanitelné období, po odečtení osvobozených příjmů a nezdanielných částí ZD, v celkové výši nepřesahující 3 091 PLN, neplyne mu z nich žádná daň. Jestliže má poplatník příjmy za zdanitelné období, po odečtení osvobozených příjmů a nezdanielných částí ZD, v úhrnu od 3 091 do 85 528 PLN, plyne mu z těchto příjmů daň ve výši 18 % z částky přesahující 3 091 PLN. V případě, že má poplatník příjmy za zdanitelné období, po odečtení osvobozených příjmů a nezdanielných částí ZD, v celkové výši přesahující 85 528 PLN, plyne mu z nich daň ve výši 14 839 PLN a 32 % z částky přesahující 85 528 PLN.⁵²

Daňové zvýhodnění na dítě

Poplatník má nárok na daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s ním ve společně hospodařící domácnosti ve výši 1 112,04 PLN ročně na jedno dítě, 2 224,08 PLN ročně na druhé dítě, 4 224,12 PLN ročně na třetí a 6 924,12 PLN na každé další dítě⁵³. Pro přehlednost je daňové zvýhodnění na dítě podle počtu dětí zobrazeno v Tab. 3.11.

⁵² DENIS, Cécile., Thomas HEMMELGARN a Brian SLOAN, eds. *Taxation Trends in the European Union*. 2014 Edition. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014. 314 s. ISBN 978-92-79-35672-8.

⁵³ Zákon ze dne 26. července 1991 o dani z příjmů fyzických osob. Dostupný také z: <http://www.przepisy.gofin.pl/przepisy,2,13,13,700,,,ustawa-z-dnia-26071991-r-o-podatku-dochodowym-od-osob.html>.

Tab. 3.11 – Daňové zvýhodnění na děti v PR

Počet dětí	Výše odepsatelné části (v PLN/rok)
1	1 112,04
2	2 224,08
3	4 224,12
4	6 924,12

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ZDP

Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok. Daňové přiznání musí být podáno do 30. Dubna následujícího zdaňovacího období.

Sociální pojištění

Zaměstnavatel má povinnost platit za své zaměstnance příspěvky na důchodové pojištění (starobní a invalidní) a úrazové pojištění. Vyměřovacím základem pro odvod příspěvků sociálního pojištění hrazených zaměstnavatelem je hrubá mzda zaměstnance. Zaměstnavatel dále platí kromě příspěvků uvedených výše 0,1 % ze zaměstnancovy mzdy do tzv. Zajišťovacího fondu a 2,45 % do tzv. Fondu práce.⁵⁴

Sazby příspěvků placené zaměstnavatelem jsou uvedeny v Tab. 3.12.

Tab. 3.12 – Sazby příspěvků sociálního pojištění hrazených zaměstnavatelem v PR

Druh příspěvku	Sazba příspěvku (v %)
Důchodové pojištění starobní	9,76
Důchodové pojištění invalidní	6,50
Úrazové pojištění	0,67 – 3,60
Fond práce	2,45

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej⁵⁵

⁵⁴ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 6. vydání. Praha: Linde, 2013. 392 s. ISBN 978-80-7201-925-0.

⁵⁵ MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ. *Zakład Ubezpieczeń Społecznych*. [online]. [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <http://zus.pox.pl/skladki-zus-2015.htm>.

Zaměstnanec platí ze své hrubé mzdy příspěvek na starobní důchod, příspěvek na pojištění pro případ invalidity, pro případ nemoci a příspěvek na zdravotní pojištění. U příspěvku na zdravotní pojištění má zaměstnanec nárok na slevu ve výši 7,75 % z vyměřovacího základu, o slevu se mu snižuje daň. Sazby příspěvků hrazené zaměstnancem jsou uvedeny v Tab. 3.13.

Tab. 3.13 – Sazby příspěvků sociálního pojistného hrazených zaměstnancem v PR

Druh příspěvku	Sazba příspěvku (v %)
Důchodové starobní	9,76
Pojištění pro případ invalidity	1,50
Pojištění pro případ nemoci	2,45
Zdravotní pojištění	9,00

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej⁵⁶

Maximální vyměřovací základ je stanoven u **důchodového starobního pojištění a pojištění pro případ invalidity**, stropem je roční ekvivalent 30násobku průměrných měsíčních mezd v kalendářním roce, v roce 2015 je strop 118 770 PLN. Tento strop se nevztahuje na příspěvky na pojištění pro případ nemoci a zdravotní pojištění.

Výpočet osobní důchodové daně ze závislé činnosti

Základ daně pro výpočet daně ze závislé činnosti tvoří DZD ze závislé činnosti, který se snižuje o pojistné a příspěvky, které je povinen hradit zaměstnanec (viz Tab. 3.13). Poté se ze zjištěného ZD odečtou osvobozené příjmy a nezdánitelné části daně (viz Tab. 3.9). Z upraveného ZD, pokud přesahuje částku 3 091 PLN, se vypočte 18% daň. Jestliže má poplatník příjmy za zdanitelné období, po odečtení osvobozených příjmů a nezdánitelných částí ZD, v celkové výši přesahující 85 528 PLN, plyne mu z nich daň ve výši 14 839 PLN a 32 % z částky přesahující 85 528 PLN. Od daně se odečítá příspěvek na zdravotní pojištění ve výši 7,75 %

⁵⁶ MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ. *Zakład Ubezpieczeń Społecznych*. [online]. [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <http://zus.pox.pl/skladki-zus-2015.htm>.

z vyměřovacího základu pro zdravotní pojištění a dále daňové zvýhodnění na poplatníkem vyživované dítě žijící s ním ve společné domácnosti.

Pro přehlednost je výpočet osobní důchodové daně ze závislé činnosti v Polské republice zaznamenán v Tab. 3.14.

Tab. 3.14 – Výpočet osobní důchodové daně ze závislé činnosti v PR

Položka	Roční výpočet
DZD ze závislé činnosti	příjem (HM) – pojistné hrazené zaměstnancem (viz Tab. 3.13)
Nezdanitelné části ZD	- na poplatníka, dary, internet (viz Tab. 3.9)
Základ daně před daněmi	= ZD
Zaokrouhlení	na PLN dolů
Daň	ZD x 18 % nebo 32 % (viz Tab. 3.10)
Sleva	ZP (7,75 %)
Daňové zvýhodnění na dítě	daň po slevě – daňové zvýhodnění na dítě (děti)
	Výsledná daň nebo daňový bonus

Zdroj: Vlastní zpracování

4. Komparace daňového zatížení fyzických osob ve vybraných zemích Evropské unie

Daňové příjmy jsou nejbohatším veřejným příjmem. Každý z daňových subjektů je podroben více daním zároveň. Celková daňová povinnost nebo také celkové daňové zatížení představuje úhrn všech plateb, kterými je subjekt povinen přispívat veřejnoprávní soustavě.⁵⁷

Čtvrtá kapitola diplomové práce se zabývá ukazateli daňového zatížení, které jsou teoreticky popsány, rozděleny a převedeny do praxe.

Nejprve je srovnán podíl čisté roční mzdy k hrubé roční mzdě poplatníků ve vybraných zemích Evropské unie při zohlednění příjmových kategorií, kterými jsou minimální roční mzda, průměrná roční mzda a 5násobek průměrné roční mzdy, aby bylo zřetelné, jak velký podíl důchodu zůstane danému poplatníkovi po odečtení povinných odvodů z jeho hrubé mzdy.

Ukazatel efektivní daňové sazby je převeden do praxe tím, že u zaměstnanců z konkrétních zemí Evropské unie je spočítán podíl skutečně zaplacené daně na jeho hrubém příjmu. Poté je pomocí grafů provedena komparace zjištěných výsledků.

Nakonec je porovnána progresivita daňové povinnosti u poplatníků z vybraných zemí Evropské unie a je analyzováno, zda je daň v dané zemi proporcionální, progresivní nebo regresivní.

4.1 Ukazatele daňového zatížení

Existují makroekonomické a mikroekonomické ukazatele daňového zatížení. Mezi makroekonomické ukazatele daňového zatížení patří daňová kvóta a implicitní daňová sazba. Mezi mikroekonomické ukazatele se řadí efektivní daňová sazba.

Makroekonomické ukazatele daňového zatížení

Jak bylo uvedeno výše, mezi makroekonomické ukazatele daňového zatížení patří ukazatel daňové kvóty a ukazatel efektivní daňové sazby.

⁵⁷ VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2014*. Praha: 1.VOX a. s., 2014. 391 s. ISBN 978-80-87480-23-6.

Daňová kvóta

U daňové kvóty se jedná o makroekonomický ukazatel, který vyjadřuje celkovou úroveň daňové zátěže v dané zemi a slouží také k mezinárodnímu srovnávání. Její hodnoty každoročně zveřejňuje EUROSTAT i OECD. Je to nejznámější a nejpoužívanější ukazatel daňového zatížení obyvatelstva. Vypovídá o tom, jak velká část nezůstává těm, kteří důchod vytvořili, ale rozděluje se prostřednictvím veřejných fondů na daňovém principu. Daňová kvóta může být jednoduchá nebo složená.

Jednoduchá daňová kvóta vyjadřuje podíl celkových daňových výnosů, které nezahrnují příspěvek na sociální zabezpečení na HDP. Její hodnota se vyjadřuje v procentech a vypočítá se pomocí vzorce:⁵⁸

$$\text{Jednoduchá daňová kvóta} = \frac{\text{celkové daňové výnosy}}{\text{HDP}} \times 100 (\text{v } \%), \quad (4.1)$$

kde celkové daňové výnosy představují výši inkasa veřejných rozpočtů a HDP je hrubý domácí produkt, který představuje souhrn všech zboží a služeb vyprodukovaných v daném roce v ekonomice v běžných cenách.

Složená daňová kvóta vyjadřuje podíl všech daní a příspěvků na sociální zabezpečení na HDP. Má vyšší vypovídací schopnost a vypočítá se pomocí vzorce.⁵⁹

$$\text{Složená daňová kvóta} = \frac{\text{celkové daňové výnosy} + \text{SZ}}{\text{HDP}} \times 100 (\text{v } \%), \quad (4.2)$$

kde celkové daňové výnosy představují výši inkasa veřejných rozpočtů, SZ představuje výnosy ze sociálního zabezpečení a HDP je hrubý domácí produkt, který představuje souhrn všech zboží a služeb vyprodukovaných v daném roce v ekonomice v běžných cenách.

⁵⁸ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 6. vydání. Praha: Linde, 2013. 392 s. ISBN 978-80-7201-925-0.

⁵⁹ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 6. vydání. Praha: Linde, 2013. 392 s. ISBN 978-80-7201-925-0.

Implicitní daňová sazba (Implicit Tax Rate - ITR)

Úkolem implicitní daňové sazby je měřit průměrné efektivní daňové zatížení různých druhů ekonomických příjmů nebo aktivit a vyjadřovat dopad daní na ekonomické aktivity dle jejich funkcí. Berou v úvahu nejen nominální daňové sazby, ale i další aspekty daňových systémů jako např. systém odpočitatelných položek a slev, které určují celkovou částku efektivně placených daní. Jsou definovány pro práci, spotřebu a kapitál.

Implicitní daňová sazba práce vyjadřuje podíl výnosu nepřímých daní na soukromé spotřebě a spotřebě vlády snížený o mzdové výdaje před zdaněním.

Implicitní daňová sazba u spotřeby vyjadřuje podíl mezi souhrnem daně z pracovních příjmů a všech příspěvků na sociální pojištění ke mzdovým nákladům zaměstnavatele.

Implicitní daňová sazba u kapitálu vyjadřuje podíl inkasa daní z výnosů úspor a investic domácností a firem k objemu celosvětových výnosů z kapitálu a podnikání tuzemských daňových rezidentů, který podléhá domácímu zdanění.

Mikroekonomické ukazatele daňového zatížení

Mikroekonomické ukazatele daňového zatížení posuzují daňové zatížení jednotlivce a vycházejí z dat simulačních modelů. Dané modely jsou konstruovány pro zaměstnance s vybranými násobky průměrné mzdy a se zohledněním typu domácnosti, přičemž je respektována konkrétní zákonná úprava důchodové daně v dané zemi.

Široký⁶⁰ mezi mikroekonomické ukazatele daňového zatížení zahrnuje efektivní daňovou sazbu a progresivitu průměrné daňové sazby.

Efektivní daňová sazba (Effective Tax Rate - ETR)

Efektivní daňová sazba vyjadřuje podíl skutečně zaplacené daně na hrubém příjmu zaměstnance. Je dána následujícím vztahem:

$$ETR_T = \frac{T}{Y} \times 100 \text{ (v \%)}, \quad (4.3)$$

⁶⁰ ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie – s praktickou aplikací*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

kde T (tax) je daňová povinnost a Y (yield) hrubý příjem.

Ukazatel efektivní daňové sazby (ETR) je použit pro výpočet daňového zatížení zaměstnanců v konkrétních zemích Evropské unie.

Efektivní daňová sazba včetně sociálního pojistného (Effective Tax Rate including social insurance – ETR_{T+SI})

Efektivní daňová sazba včetně sociálního pojistného vyjadřuje podíl skutečně zaplacené daně včetně sociálního a veřejného zdravotního pojištění hrazeného ze mzdy zaměstnance k jeho hrubému příjmu. Je dána vztahem:

$$ETR_{T+SI} = \frac{T + SI}{Y} \times 100 \text{ (v \%)} , \quad (4.4)$$

kde T (tax) je daňová povinnost, SI (social insurance) je sociální pojistné a Y (yield) hrubý příjem.

Průměrná efektivní daňová sazba (Average Effective Tax Rate - AETR)

Ukazatel průměrné efektivní daňové sazby je podílem čistého příjmu včetně transferů a hrubého příjmu zaměstnance. Jedná se tedy o komplexního ukazatele zohledňujícího daň z příjmů, zákonné pojistné a sociální dávky. Je dán vztahem:

$$AETR = \frac{T + SI - SB}{Y} \times 100 \text{ (v \%)} , \quad (4.5)$$

kde T (tax) je daňová povinnost, SI (social insurance) sociální pojistné, SB (social benefits) jsou sociální dávky získané zaměstnancem a Y (yield) hrubý příjem zaměstnance.

Marginální efektivní daňová sazba (Marginal Effective Tax Rate - METR)

Ukazatel mezní efektivní daňové sazby zahrnuje vzájemné působení daňového a dávkového systému. Marginální daňová sazba udává, o kolik se zvýší zaplacené daně a sníží sociální dávky, jestliže se hrubý příjem zaměstnance zvýší o jednotku. Pokud je úroveň výše zmíněného ukazatele vysoká, nastává situace, že zaměstnanec není motivován ke zvyšování svého pracovního úsilí, neboť dochází

k redukci sociálních dávek o stejnou částku, o jakou se navýšil čistý příjem. Za demotivující se považuje hodnota vyšší než 50 %, žádaná hodnota se pohybuje od 30 do 50%. Je dána vztahem:

$$\text{METR} = 1 - \frac{\Delta (Y - T - SI + SB)}{\Delta Y} \times 100 \text{ (v \%)}, \quad (4.6)$$

kde $\Delta (Y - T - SI + SB)$ představuje změnu čistého příjmu a ΔY udává změnu hrubého příjmu. Čistý příjem se skládá z hrubých příjmů snížených o daň z příjmů, o povinné sociální pojistné placené zaměstnancem a zvýšený o sociální dávky.⁶¹

4.2 Progresivita osobní důchodové daně

Progresivita osobní důchodové daně se vypočítá prostřednictvím hodnot hrubého důchodu a jemu odpovídající daňové povinnosti. Přestože se při jejím stanovení vychází ze stejných hodnot jako u efektivní daňové sazby, neexistuje mezi progresivitou daně a efektivní daňovou sazbou jednoznačná vazba. Zatímco efektivní daňová sazba je veličinou statickou, daňová progresivita je zkoumána na určitém důchodovém intervalu, a tudíž je veličinou tokovou.

Ukazatele progresivity lze podle Širokého⁶² rozdělit na ukazatele bodové (lokální), intervalové a globální.

V další části práce se zaměříme na intervalové ukazatele progresivity. Ukazatel intervalové progresivity daně se většinou používá u důchodových daní, kdy se zjišťuje stupeň progrese v určitém příjmovém rozmezí.

Široký⁶³ uvádí tři způsoby měření intervalové progresivity, a to:

- progresivita průměrné sazby,
- progresivita daňové povinnosti,
- progresivita příjmu po zdanění.

⁶¹ ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie – s praktickou aplikací*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

⁶² ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie – s praktickou aplikací*. 2. Vydání. Praha: C. H. Beck. 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

⁶³ ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie – s praktickou aplikací*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

Progresivita průměrné sazby (PAR – Progressiveness of Average Rate) měří poměr změny průměrné daňové sazby ke změně příjmů. Vypočítá se ze vztahu:⁶⁴

$$PAR = \frac{\frac{T_1 - T_0}{Y_1 - Y_0}}{\frac{T_0}{Y_0}}, \quad (4.7)$$

kde T_1 je daňová povinnost za běžný rok, Y_1 hrubý příjem za běžný rok, T_0 daňová povinnost za předcházející rok a Y_0 hrubý příjem za předcházející rok.

Progresivita daňové povinnosti (PTO – Progressiveness of Tax Obligation) představuje elasticitu daňové povinnosti vzhledem k příjmu před zdaněním. Vypočítá se ze vztahu:⁶⁵

$$PTO = \frac{\frac{T_1 - T_0}{T_0}}{\frac{Y_1 - Y_0}{Y_0}}, \quad (4.8)$$

kde T_1 je daňová povinnost za běžný rok, T_0 daňová povinnost za předcházející rok, Y_1 hrubý příjem za běžný rok a Y_0 hrubý příjem za předcházející rok.

Progresivita příjmu po zdanění (PEAT – Progressiveness of Earnings after Tax) vyjadřuje elasticitu příjmu po zdanění vzhledem k příjmu před zdaněním. Vztah je možno vyjádřit následujícím vzorcem:⁶⁶

$$PEAT = \frac{\frac{(Y_1 - T_1) - (Y_0 - T_0)}{(Y_0 - T_0)}}{\frac{Y_1 - Y_0}{Y_0}}, \quad (4.9)$$

kde Y_1 je hrubý příjem za běžný rok, T_1 daňová povinnost za běžný rok, Y_0 hrubý příjem za předcházející rok a T_0 daňová povinnost za předcházející rok.

⁶⁴ ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie – s praktickou aplikací*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

⁶⁵ ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie – s praktickou aplikací*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

⁶⁶ ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie – s praktickou aplikací*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

Pro přehlednost je interpretace jednotlivých ukazatelů intervalové daňové progresivity uvedena v Tab. 4.1.

Tab. 4.1 – Interpretace ukazatelů daňové progresivity

Charakter daně	Ukazatel daňové progresivity		
	PAR	PTO	PEAT
Proporcionální	0	1	1
Progresivní	> 0	> 1	> 1
Regresivní	< 0	< 1	< 1

Zdroj: Široký⁶⁷

Pokud je hodnota **PAR** rovna 0, jedná se o proporcionální daň, pokud je vyšší než 0, jedná se o daň progresivní a pokud vyjde menší než 0, jedná se o daň regresivní.

Pokud je hodnota **PTO** rovna 1, jedná se o proporcionální daň, pokud je vyšší než 1, jedná se o daň progresivní a pokud vyjde menší než 1, jedná se o daň regresivní.

Pokud je hodnota **PEAT** rovna 1, jedná se o proporcionální daň, pokud je vyšší než 1, jedná se o daň progresivní a pokud vyjde menší než 1, jedná se o daň regresivní.

4.3 Daňové zatížení zaměstnanců ve vybraných zemích Evropské unie

Podkapitola 4.3 diplomové práce se zabývá výpočty daňového zatížení zaměstnanců jednotlivých zemí Evropské unie, konkrétně České republiky, Slovenské republiky a Polské republiky s následnou analýzou zjištěných výsledků.

Výpočty jsou aplikovány na poplatníka osobní důchodové daně ze závislé činnosti, tedy na zaměstnance. Daně z mezd zaměstnanců jsou vypočítány podle

⁶⁷ ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie – s praktickou aplikací*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

daňových zákonů a dalších právních předpisů konkrétních zemí Evropské unie platných v roce 2015.

Výpočty daňového zatížení zaměstnance ve vybraných zemích Evropské unie, kterými jsou Česká republika, Slovenská republika a Polská republika, jsou spočítány v příjmových kategoriích minimální roční mzdy, průměrné roční mzdy a 5násobku průměrné roční mzdy. Příjmové kategorie jsou zvoleny z toho důvodu, aby bylo srovnáno, jak se od sebe jednotlivé kategorie liší z hlediska zdanění.

Pro výpočet jsou použity minimální mzdy platné pro rok 2015 a průměrné mzdy platné pro čtvrtý kvartál roku 2014. Je to z toho důvodu, že minimální mzdy jsou známy pro všechny státy za rok 2015, ale průměrná mzda je známa pouze pro Českou republiku. Minimální a průměrné mzdy konkrétních analyzovaných států Evropské unie jsou převzaty z webových stránek ministerstev práce nebo ze statických úřadů dané země. Pro lepší porovnání jsou dané příjmové kategorie Slovenské republiky a Polské republiky přepočítány jednotným kurzem stanoveným podle § 38 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění na českou měnu (CZK).

Nejprve je pro komparaci uveden podíl čisté průměrné roční mzdy k hrubé průměrné roční mzdě, aby bylo zřetelné, jak velký podíl zůstane poplatníkovi po odečtení povinných odvodů z jeho hrubé mzdy.

Poté je spočítáno daňové zatížení zaměstnance s použitím vzorce efektivní daňové sazby 4.3, jedná se o podíl skutečně zaplacené daně na hrubém příjmu zaměstnance a vzorec 4.4 efektivní daňové sazby včetně sociálního pojistného, který je podílem skutečně zaplacené daně včetně sociálního a veřejného zdravotního pojištění hrazeného ze mzdy zaměstnance k jeho hrubému příjmu.

Nezdanitelné části základu daně a slevy na dani ovlivňují úroveň efektivního zdanění, z toho důvodu budou zkoumány dvě varianty – varianta A a varianta B. U varianty A je uplatněna pouze základní sleva na poplatníka (v případě České republiky) nebo nezdanitelná část základu daně na poplatníka (v případě Slovenské republiky a Polské republiky) a u varianty B je navíc uplatněna roční sleva na jedno poplatníkem vyživované dítě žijící s ním ve společné domácnosti.

4.3.1 Výpočet daňového zatížení zaměstnance v České republice

Pro variantu A i B jsou společné následující údaje:

- minimální hrubá měsíční mzda pro rok 2015 činí podle MPSV⁶⁸ 9 200 CZK (což je 110 400 CZK ročně);
- průměrná hrubá měsíční mzda pro čtvrté čtvrtletí roku 2014 činí 27 200 CZK⁶⁹ (což je 326 400 CZK ročně);
- 5násobek průměrné hrubé měsíční mzdy činí 136 000 CZK (což je 1 632 000 CZK ročně), zde bude zohledněno solidární zvýšení daně (viz předchozí kapitola);
- u minimální a průměrné hrubé roční mzdy činí výše sociálního pojistného hrazeného z hrubé mzdy zaměstnance 11 % (6,5 % na sociální pojištění a 4,5 % na veřejné zdravotní pojištění (viz Tab. 3.2);
- u 5násobku průměrné hrubé roční mzdy je překročen maximální vyměřovací základ pro sociální pojištění, který je podle předchozí kapitoly pro rok 2015 stanoven na 1 277 328 CZK, tudíž se sociální pojištění počítá z této částky, veřejné zdravotní pojištění je ve výši 4,5 %;
- superhrubá mzda představuje u minimální a průměrné hrubé roční mzdy hrubou mzdu navýšenou o 25 % sociálního pojištění a 9 % zdravotního pojištění, které za zaměstnance hradí zaměstnavatel; u 5násobku průměrné hrubé roční mzdy je superhrubou mzdou hrubá mzda navýšená o 25 % sociálního pojištění a 9 % zdravotního pojištění vypočítaného z maximálního vyměřovacího základu (1 277 328 CZK) a 9 % zdravotního pojištění vypočítané z rozdílu mezi hrubou roční mzdou a maximálním vyměřovacím základem;
- superhrubá mzda se zaokrouhlí na celé 100 CZK dolů a vypočítá se 15% daň;
- u 5násobku průměrné hrubé roční mzdy má povinnost zaměstnanec hradit také solidární daň, která činí 7 % z kladného rozdílu mezi součtem ročních příjmů ze závislé činnosti a 48násobkem průměrné roční mzdy (suma příjmů činí 1 632 000 CZK a 48násobek průměrné roční mzdy činí

⁶⁸ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. MPSV: *Minimální mzda od 1. 1. 2015*. [online]. [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/19457>.

⁶⁹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. ČSÚ: *Průměrné mzdy - 4. čtvrtletí 2014*. [online]. [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/prumerne-mzdy-4-ctvrtleti-2014-truea9fbwn>.

1 277 328 CZK, rozdíl je 354 672 CZK, solidární daň se tedy bude počítat z této částky).

- pro výpočet je použita Tab. 3.3.

Pro variantu A platí:

- roční základní sleva na poplatníka je ve výši 24 840 CZK.

Pro variantu B platí:

- roční základní sleva na poplatníka je ve výši 24 840 CZK,
- roční sleva na vyživované dítě je ve výši 13 404 CZK.

Výpočet daně, čisté mzdy a daňového zatížení zaměstnance v České republice v roce 2015 pro minimální roční mzdu, průměrnou roční mzdu a 5násobek průměrné roční mzdy je uveden v Tab. 4.2.

Tab. 4.2 – Výpočet daňového zatížení zaměstnance v České republice

Položka	Minimální roční mzda (v CZK)	Průměrná ⁷⁰ roční mzda (v CZK)	5násobek průměrné roční mzdy (v CZK)
Hrubá mzda	110 400	326 400	1 632 000
Maximální VZ pro SP	---	---	1 277 328
Pojistné za zaměstnance	12 144	35 904	156 467
Super hrubá mzda	147 936	437 376	2 098 213
Základ daně	147 900	437 300	2 098 200
Daň (15 %)	22 185	65 595	314 730
Solidární daň (7 %)	---	---	24 828
Celková daň	22 185	65 595	339 558
Sleva na poplatníka (var. A + B)	24 840	24 840	24 840
Zvýhodnění na dítě (var. B)	13 404	13 404	13 404
Daň (var. A)	0	40 755	314 718
Daň či daňový bonus (var. B)	- 13 404	27 351	301 314
Daň + pojistné (var. A)	12 144	76 659	471 185
Daň + pojistné (var. B)	- 1 260	63 255	457 781
Čistá mzda (var. A)	98 256	249 741	1 160 815
Čistá mzda (var. B)	111 660	263 145	1 174 219
ETR_T (var. A)	0 %	12,49 %	19,28 %
ETR_T (var. B)	- 12,14 %	8,38 %	18,46 %
ETR_{T+SI} (var. A)	11,00 %	23,49 %	28,87 %
ETR_{T+SI} (var. B)	- 1,14 %	19,38 %	28,05 %

Zdroj: Vlastní zpracování

⁷⁰ Průměrná měsíční mzda ve 4. čtvrtletí 2014 činí podle ČSÚ 27 200 CZK (ročně 326 400 CZK).

4.3.2 Výpočet daňového zatížení zaměstnance ve Slovenské republice

Pro variantu A i B jsou společné následující údaje:

- jednotný kurz sloužící pro přepočet z EUR na CZK činí 27,55 CZK/EUR⁷¹;
- minimální hrubá měsíční mzda činí v roce 2015 380 EUR⁷² (ročně 4 560 EUR), po přepočtu jednotným kurzem 125 628 CZK ročně;
- průměrná hrubá měsíční mzda pro čtvrté čtvrtletí roku 2014 činí 918 EUR⁷³ (11 016 EUR ročně), po přepočtu jednotným kurzem 303 491 CZK ročně;
- 5násobek průměrné hrubé měsíční mzdy činí 4 590 EUR (55 080 EUR ročně), po přepočtu jednotným kurzem 1 517 454 CZK ročně;
- povinné pojistné hrazené a vypočítané z hrubé mzdy zaměstnance činí 9,4 % na sociální pojištění a 4 % na veřejné zdravotní pojištění (viz Tab. 3.7);
- u minimální roční mzdy se uplatňuje odpočitatelná položka na zdravotní pojištění ve výši 5 026 CZK, protože dle předchozí kapitoly je vyměřovací základ nižší než 6 840 EUR ročně, částka zdravotního pojištění bude tedy nulová,
- u 5násobku průměrné roční mzdy je podle předchozí kapitoly stanoven maximální vyměřovací základ, a to u sociálního i veřejného zdravotního pojištění; u důchodového pojištění a pojištění pro případ nezaměstnanosti je roven 3násobku průměrné roční mzdy, což je 33 048 EUR a po přepočtu jednotným kurzem 910 473 CZK (výše důchodového pojištění a pojištění pro případ nezaměstnanosti činí 8 % z částky 910 473 CZK) a u nemocenského pojištění je maximální vyměřovací základ roven 1,5násobku průměrné roční mzdy, což činí 16 524 EUR a po přepočtu jednotným kurzem 455 237 CZK (nemocenské pojištění činí 1,4 % z částky 455 237 CZK); u veřejného zdravotního pojištění se maximální vyměřovací základ rovná vyměřovacímu základu pro zdravotní pojištění (podle předchozí kapitoly je ve výši 60násobku

⁷¹ GENERÁLNÍ FINANČNÍ ŘEDITELSTVÍ. *Pokyn GFR D-20: Stanovení jednotných kurzů za zdaňovací období 2014 podle § 38 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění.* [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupný z: http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-zakony/Pokyn_GFR_D-20.pdf.

⁷² MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNÝCH VECÍ A RODINY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Sumy minimálnej mzdy.* [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.employment.gov.sk/sk/>.

⁷³ ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *ŠÚSR: Priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva v 4. štvrtroku 2014.* [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://slovak.statistics.sk/wps/portal/>.

průměrné měsíční mzdy), zdravotní pojištění se tedy počítá z maximálního vyměřovacího základu;

- sazba daně činí u minimální a průměrné roční mzdy 19 %, protože roční ZD poplatníka nepřesahuje částku 35 022,30 EUR, avšak u 5násobku průměrné roční mzdy sazba daně u částky nepřesahující 35 022,30 EUR činí opět 19 % (19 % z 964 865 CZK) a u přesahující částky 412 678 CZK činí sazba daně 25 % (viz Tab. 3.6);
- pro výpočet je použita Tab. 3.8.

Pro variantu A platí:

- výše nezdanitelné části ZD na poplatníka činí podle Tab. 3.5 uvedené v předchozí kapitole 3 803,30 EUR ročně (104 781 CZK), pokud roční ZD poplatníka nepřekračuje hodnotu 19 809 EUR, to je splněno u minimální a průměrné roční mzdy;
- u 5násobku průměrné roční mzdy je ZD 50 002 EUR, což je částka vyšší než 19 809 EUR, proto je roční výše nezdanitelné části ZD na poplatníka rovna rozdílu $8\,755,60 - \frac{1}{4} \text{ z } 50\,002$, což je – 3 745 EUR, tedy částka nižší než nula, tudíž výsledná nezdanitelná část ZD na poplatníka bude rovna 0.

Pro variantu B platí:

- výše nezdanitelné části ZD na poplatníka činí jako u varianty A u minimální a průměrné roční mzdy 3 803,30 EUR (104 781 CZK) a u 5násobku průměrné roční mzdy 0.
- daňové zvýhodnění na jedno poplatníkem vyživované dítě činí podle předchozí kapitoly 19,32 EUR měsíčně, ročně tedy 231,84 EUR (6 388 CZK).

Výpočet daně, čisté mzdy a daňového zatížení zaměstnance ve Slovenské republice v roce 2015, po přepočtu minimální roční mzdy, průměrné roční mzdy a 5násobku průměrné roční mzdy z EUR na CZK, je uveden v Tab. 4.3.

Tab. 4.3 – Výpočet daňového zatížení zaměstnance ve Slovenské republice

Položka	Minimální roční mzda (v CZK)	Průměrná⁷⁴ roční mzda (v CZK)	5násobek průměrné roční mzdy (v CZK)
Hrubá mzda	125 628	303 491	1 517 454
SP (9,4 %)	11 810	28 529	79 212
ZP (4 %)	5 026	12 140	60 699
Odpočitatelné ZP	5 026	---	---
Pojistné za zaměstnance	11 810	40 669	139 911
NČZD na poplatníka (var. A + B)	104 781	104 781	0
Základ daně	9 037	158 041	1 377 543
Daň (var. A)	1 718	30 028	183 325
			103 170
Celková daň (var. A)	1 718	30 028	286 495
Zvýhodnění na dítě (var. B)	6 388	6 388	6 388
Daň či daňový bonus (var. B)	- 4 670	23 640	280 107
Daň + pojistné (var. A)	13 528	70 697	426 406
Daň + pojistné (var. B)	7 140	64 309	420 018
Čistá mzda (var. A)	112 100	232 794	1 091 048
Čistá mzda (var. B)	118 488	239 182	1 097 436
ETR_T (var. A)	1,37 %	9,89 %	18,88 %
ETR_T (var. B)	- 3,72 %	7,79 %	18,46 %
ETR_{T+SI} (var. A)	10,77 %	23,29 %	28,10 %
ETR_{T+SI} (var. B)	5,68 %	21,19 %	27,68 %

Zdroj: Vlastní zpracování

⁷⁴ Průměrná měsíční mzda ve 4. čtvrtletí 2014 činí podle ŠÚSR 918 EUR (ročně 11 016 EUR) a po přepočtu jednotným kurzem 303 491 CZK ročně.

4.3.3 Výpočet daňového zatížení zaměstnance v Polské republice

Pro variantu A i B jsou společné následující údaje:

- jednotný kurz sloužící pro přepočtení z PLN na CZK činí 6,57 CZK/PLN⁷⁵;
- minimální hrubá měsíční mzda v roce 2015 činí 1 750 PLN⁷⁶, což je 21 000 PLN ročně a po přepočtu jednotným kurzem 137 970 CZK ročně;
- průměrná hrubá měsíční mzda pro čtvrté čtvrtletí roku 2014 činí 3 942,67 PLN⁷⁷ (ročně 47 312,04 PLN), což je po přepočtu jednotným kurzem 310 840 CZK ročně;
- 5násobek průměrné hrubé měsíční mzdy činí 19 714 PLN měsíčně (236 561 PLN ročně), po přepočtu jednotným kurzem 1 554 201 CZK ročně;
- u minimální a průměrné hrubé roční mzdy činí povinná výše příspěvků na sociální pojištění hrazené a vypočítané z hrubé mzdy zaměstnance 13,71 % a výše příspěvku na veřejné zdravotní pojištění vypočítané z hrubé mzdy po odečtení příspěvků na sociální pojištění činí 9 % (viz Tab. 3.13);
- u 5násobku průměrné hrubé roční mzdy činí výše příspěvku hrazeného zaměstnancem na veřejné zdravotní pojištění shodně jako u minimální a průměrné hrubé roční mzdy 9 %, avšak u příspěvku na důchodové starobní pojištění a pojištění pro případ invalidity je stanoven maximální vyměřovací základ ve výši 30násobku průměrné měsíční mzdy, která činí 3 942,67 PLN výše stropu je tedy 118 280 PLN (777 100 CZK), sociální pojištění u těchto příspěvků činí 11,26 % z částky 777 100 CZK; nemocenské pojištění se vypočítá jako 2,45 % z hrubé mzdy;
- u minimální a průměrné hrubé měsíční mzdy činí sazba daně 18 % z části ZD, která přesahuje 3 091 PLN (20 308 CZK), protože ZD podle Tab. 3.11 nepřesahuje částku 85 528 PLN (561 919 CZK), u minimální hrubé měsíční

⁷⁵ GENERÁLNÍ FINANČNÍ ŘEDITELSTVÍ. *Pokyn GFR D-20: Stanovení jednotných kurzů za zdaňovací období 2014 podle § 38 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění.* [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupný z: http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-zakony/Pokyn_GFR_D-20.pdf.

⁷⁶ MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ. *Placa minimalna.* [online]. [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <http://www.mpips.gov.pl/>.

⁷⁷ GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY. *Przeciętne wynagrodzenie.* [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://stat.gov.pl/>.

mzdy se daň bude počítat z částky 17 909 PLN (117 663 CZK) a u průměrné hrubé měsíční mzdy ze 44 221 PLN (290 532 CZK);

- u 5násobku průměrné hrubé roční mzdy činí výše daně 14 839 PLN (97 493 CZK) a 32 % z částky přesahující ZD o 85 528 PLN (561 919 CZK);
- od zjištěné daně se dále odečítá sleva na zdravotní pojištění, která činí 7,75 % z hrubé mzdy poplatníka.
- pro výpočet je použita Tab. 3.14.

Pro variantu A platí:

- roční výše nezdanitelné části ZD na poplatníka činí 3 091 PLN, což se po přepočtu rovná částce 20 308 CZK.

Pro variantu B platí:

- roční výše nezdanitelné části ZD na poplatníka činí rovněž jako u varianty A 3 091 PLN, tedy 20 308 CZK,
- daňové zvýhodnění na jedno poplatníkem vyživované dítě činí podle Tab. 3.10 ročně 1 112,04 PLN, po přepočtu 7 306 CZK.

Výpočet daně, čisté mzdy a daňového zatížení zaměstnance v Polské republice v roce 2015, po přepočtu minimální roční mzdy, průměrné roční mzdy a 5násobku průměrné roční mzdy z PLN na CZK je uveden v Tab. 4.4.

Tab. 4.4 – Výpočet daňového zatížení zaměstnance v Polské republice

Položka	Minimální roční mzda (v CZK)	Průměrná⁷⁸ roční mzda (v CZK)	5násobek průměrné roční mzdy (v CZK)
Hrubá mzda	137 970	310 840	1 554 201
SP zaměstnance (13,71 %)	18 916	42 617	125 580
ZD pro výpočet ZP	119 054	268 223	1 428 621
ZP zaměstnance (9 %)	10 715	24 141	128 576
Odečitatelné ZP (7,75 %)	9 227	20 788	110 719
Pojistné celkem (13,71 % + 9 %)	29 631	66 758	254 156
ZD po odečtení ZP	108 339	244 082	1 300 045
NČZD (var. A + B)	20 308	20 308	20 308
ZD pro daň (var. A)	88 031	223 774	1 279 737
ZD přesahující (3 091 PLN)	67 723	203 466	---
ZD přesahující (85 528 PLN)	---	---	717 818
Daň (var. A)	12 191	36 624	327 195
Sleva na ZP (7,75 %)	9 227	20 788	110 719
Výsledná daň (var. A)	2 964	15 836	216 476
Zvýhodnění na dítě (var. B)	7 306	7 306	7 306
Daň či daňový bonus (var. B)	- 4 342	8 530	209 170
Daň + pojistné (var. A)	32 595	82 594	470 632
Daň + pojistné (var. B)	25 289	75 288	463 326
Čistá mzda (var. A)	105 375	228 246	1 083 569
Čistá mzda (var. B)	112 681	235 552	1 090 875
ETR_T (var. A)	2,15 %	5,09 %	13,93 %
ETR_T (var. B)	- 3,15 %	2,74 %	13,46 %
ETR_{T+SI} (var. A)	23,62 %	26,57 %	30,28 %
ETR_{T+SI} (var. B)	18,33 %	24,22 %	29,81 %

Zdroj: Vlastní zpracování

⁷⁸ Průměrná měsíční mzda ve 4. čtvrtletí 2014 činí podle GUS 3 942,67 PLN (ročně 47 313 PLN) a po přepočtu jednotným kurzem 310 840 CZK ročně.

4.3.4 Komparace podílu čistých ročních mezd k hrubým ročním mzdám

V předcházejících tabulkách je u daných příjmových kategorií proveden výpočet čistých ročních mezd, konkrétně pro Českou republiku v Tab. 4.2, pro Slovenskou republiku v Tab. 4.3 a pro Polskou republiku v Tab. 4.4.

V následujících dvou tabulkách je u zvolených příjmových kategorií provedena komparace podílu čisté roční mzdy k hrubé roční mzdě při zohlednění varianty A a B.

V Tab. 4.5 je porovnáván podíl čisté roční mzdy k hrubé roční mzdě u daných příjmových kategorií při zohlednění varianty A, u které poplatník uplatňuje pouze základní slevu na poplatníka.

Tab. 4.5 – Komparace podílu čisté roční mzdy k hrubé roční mzdě (var. A)

Země EU	Příjmová kategorie	Čistá roční mzda (v CZK)	Hrubá roční mzda (v CZK)	Podíl čisté mzdy k hrubé mzdě (v %)
Česká republika	Minimální mzda	98 256	110 400	89,00
	Průměrná mzda	249 741	326 400	76,51
	5násobek průměrné mzdy	1 160 815	1 632 000	71,13
Slovenská republika	Minimální mzda	112 100	125 628	89,23
	Průměrná mzda	232 794	303 491	76,71
	5násobek průměrné mzdy	1 091 048	1 517 454	71,90
Polská republika	Minimální mzda	105 375	137 970	76,38
	Průměrná mzda	228 246	310 840	73,43
	5násobek průměrné mzdy	1 083 569	1 554 201	69,72

Zdroj: Vlastní zpracování

Z Tab. 4.5 vyplývá, že při minimální roční mzdě zůstává nejvyšší čistá roční mzda daňovým poplatníkům ze Slovenské republiky a nejnižší čistá roční mzda zůstává poplatníkům z Polské republiky. Ve Slovenské republice je to způsobeno nulovými odvody na zdravotní pojištění a v Polské republice je to způsobeno vysokými odvody na sociální a veřejné zdravotní pojištění. V případě průměrné roční mzdy zůstává nejvyšší čistá roční mzda opět poplatníkům ze Slovenské republiky a nejnižší poplatníkům z Polské republiky. Slovenská republika je na tom oproti České republice lépe díky nižší daňové povinnosti. Z 5násobku průměrné roční mzdy zůstává nejvyšší čistá roční mzda opět poplatníkům ze Slovenské republiky a nejnižší opět poplatníkům z Polské republiky. Polská republika je na tom hůře kvůli vysokým odvodům na sociální a veřejné zdravotní pojištění.

Tab. 4.6 – Komparace podílu čisté roční mzdy k hrubé roční mzdě (var. B)

Země EU	Příjmová kategorie	Čistá roční mzda (v CZK)	Hrubá roční mzda (v CZK)	Podíl čisté mzdy k hrubé mzdě (v %)
Česká republika	Minimální mzda	111 660	110 400	101,14
	Průměrná mzda	263 145	326 400	80,62
	5násobek průměrné mzdy	1 174 219	1 632 000	71,95
Slovenská republika	Minimální mzda	118 488	125 628	94,32
	Průměrná mzda	239 182	303 491	78,81
	5násobek průměrné mzdy	1 097 436	1 517 454	72,32
Polská republika	Minimální mzda	112 681	137 970	81,67
	Průměrná mzda	235 552	310 840	75,78
	5násobek průměrné mzdy	1 090 875	1 554 201	70,19

Zdroj: Vlastní zpracování

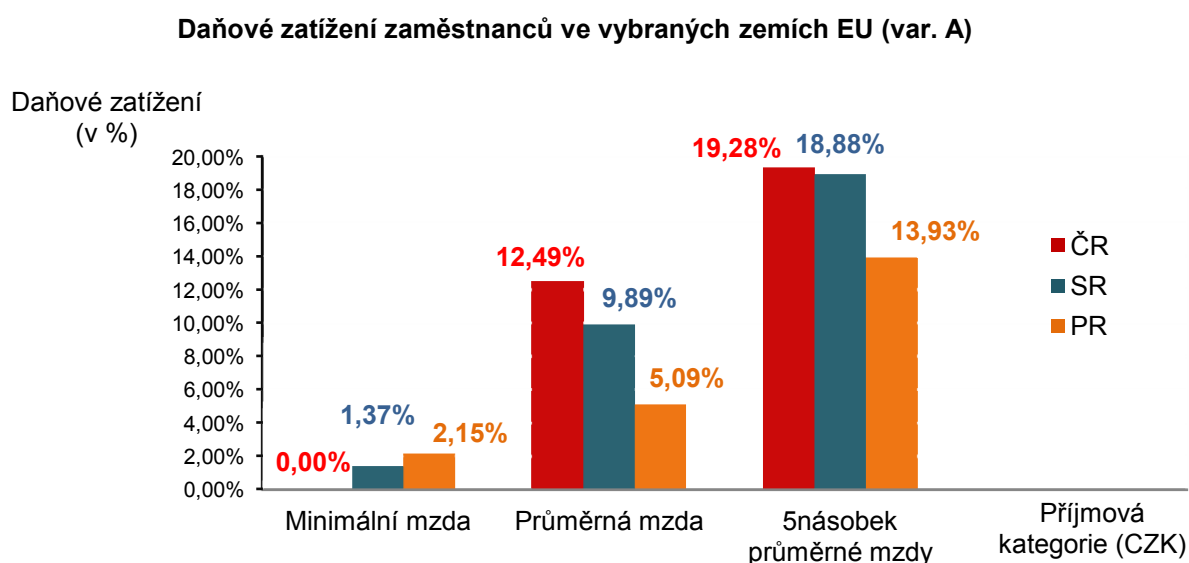
V Tab. 4.6 je porovnáván podíl čisté roční mzdy k hrubé roční mzdě u daných příjmových kategorií při zohlednění varianty B, u které poplatník uplatňuje nejen základní slevu na poplatníka, ale také daňové zvýhodnění na jedno jím vyživované dítě žijící s ním ve společné domácnosti.

Z Tab. 4.6 je zřetelné, že procentní podíl hrubé roční mzdy k čisté roční mzdě oproti předešlé tabulce vzrostl. To je dáno tím, že se zmenšila daňová povinnost poplatníků po odečtení slevy na dítě a poplatníkům tak připadl větší příjem. U minimální roční mzdy a průměrné roční mzdy zůstává nejvyšší čistá roční mzda poplatníkům z České republiky a nejnižší čistá roční mzda poplatníkům z Polské republiky. V České republice je to způsobeno slevou na poplatníka, která se v České republice odečítá od daně a daňovým bonusem, na který má poplatník z České republiky nárok. Z 5násobku průměrné roční mzdy zůstává nejvyšší čistá roční mzda poplatníkům ze Slovenské republiky a nejnižší opět poplatníkům z Polské republiky.

4.3.5 Komparace zjištěných výsledků efektivity daňové sazby

Pro srozumitelnou komparaci výsledků efektivní daňové sazby slouží následující grafy, které vycházejí z vypočítaných dat uvedených v Tab. 4.2, Tab. 4.3 a Tab. 4.4.

Graf 4.1 – Daňové zatížení zaměstnanců ve vybraných zemích EU (var. A)

Zdroj: Vlastní zpracování

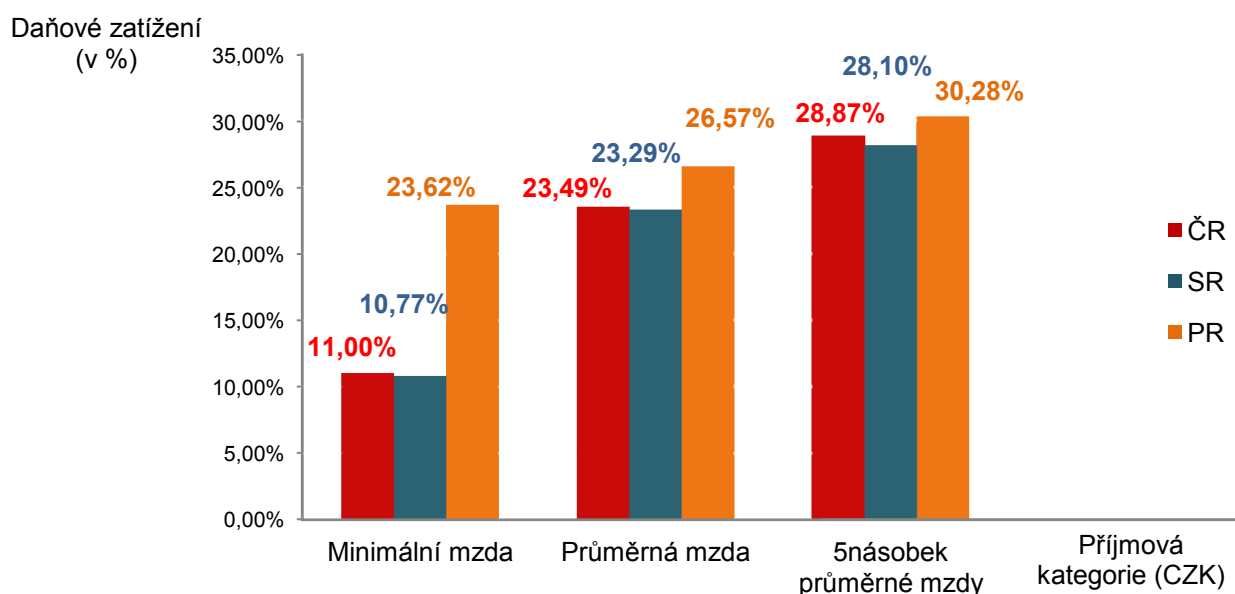
Komparaci analyzovaných zemí u jednotlivých příjmových kategorií bez vlivu sociálního a veřejného zdravotního pojištění z pohledu varianty A, kde je u daně promítnuta nezdánitelná část ZD na poplatníka, zaznamenává Graf 4.1.

Z Grafu 4.1 vyplývá, že při minimální mzdě jsou nejvíce zatíženi daňoví poplatníci z Polské republiky a naopak nejméně poplatníci z České republiky, kde se výše daňového zatížení rovná 0,00 %. V komparaci České republiky s Polskou republikou jsou poplatníci z Polské republiky více daňově zatíženi o 2,15 %. V případě zvýšení mzdy se zpravidla zvyšuje i daňové zatížení. Při průměrné mzdě jsou nejvíce zatíženi daňoví poplatníci z České republiky a naopak nejméně poplatníci z Polské republiky. Výše daňového zatížení v České republice činí 12,49 %, což je o 2,60 % více než ve Slovenské republice a o 7,40 % více než v Polské republice. V případě 5násobku průměrné mzdy jsou daňové odvody nejvyšší ve Slovenské republice. Ve srovnání s Českou republikou činí tento rozdíl 0,40 %. V porovnání Polské republiky se Slovenskou republikou činí rozdíl 4,95 %.

Komparaci analyzovaných zemí u jednotlivých příjmových kategorií s vlivem sociálního a veřejného zdravotního pojištění z pohledu varianty A, kde je u daně promítnuta nezdánitelná část ZD na poplatníka, zaznamenává Graf 4.2.

Graf 4.2 – Daňové zatížení zaměstnanců vč. SP a ZP ve vybraných zemích EU (var. A)

Daňové zatížení zaměstnanců vč. SP a ZP ve vybraných zemích EU (var. A)

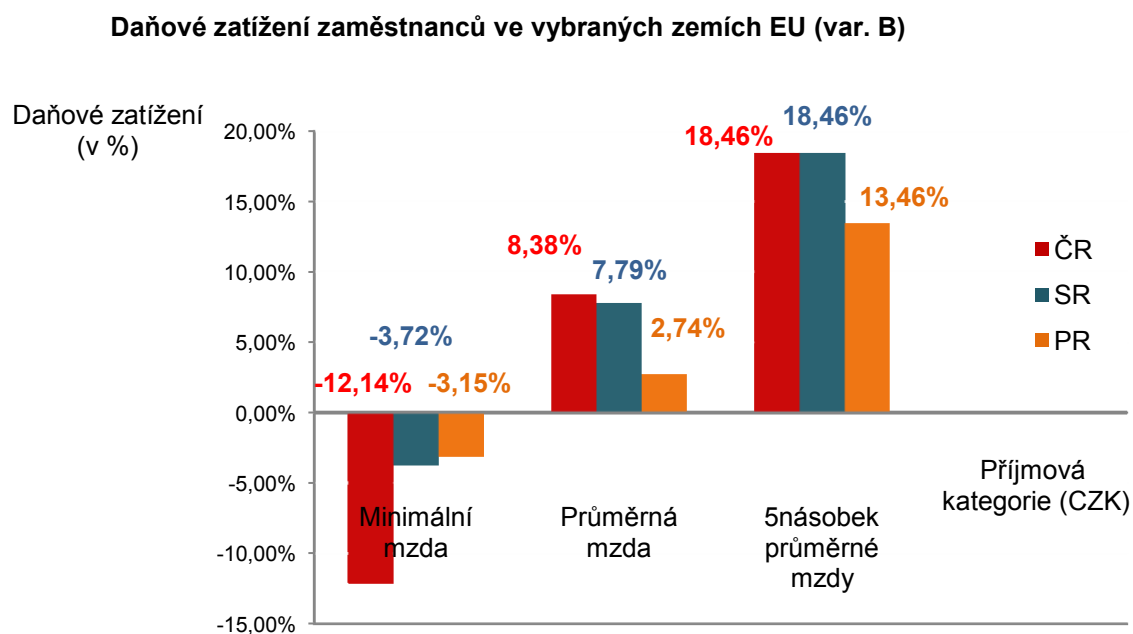

Zdroj: Vlastní zpracování

Z Grafu 4.2 vyplývá, že při minimální mzdě jsou nejvíce zatíženi daňoví poplatníci z Polské republiky a naopak nejméně poplatníci ze Slovenské republiky, kde se výše daňového zatížení rovná 10,77 %. V komparaci České republiky se Slovenskou republikou činí tento rozdíl 0,23 %. Při průměrné mzdě jsou nejvíce zatíženi daňoví poplatníci z Polské republiky a naopak nejméně poplatníci ze Slovenské republiky. Výše daňového zatížení v České republice činí 23,49 %, což je pouze o 0,20 % více než ve Slovenské republice a o 3,08 % méně než v Polské republice. V případě 5násobku průměrné mzdy jsou daňové a sociální odvody opět nejvyšší v Polské republice a nejnižší ve Slovenské republice. Ve srovnání Slovenské republiky s Českou republikou činí tento rozdíl 0,77 %. Při komparaci Slovenské republiky s Polskou republikou činí rozdíl 2,18 %.

Komparaci analyzovaných zemí u jednotlivých příjmových kategorií bez vlivu sociálního a veřejného zdravotního pojištění z pohledu varianty B, kde je u daně promítnuta nezdanitelná část ZD na poplatníka a daňové zvýhodnění na jedno vyživované dítě, zaznamenává Graf 4.3.

Graf 4.3 – Daňové zatížení zaměstnanců ve vybraných zemích EU (var. B)

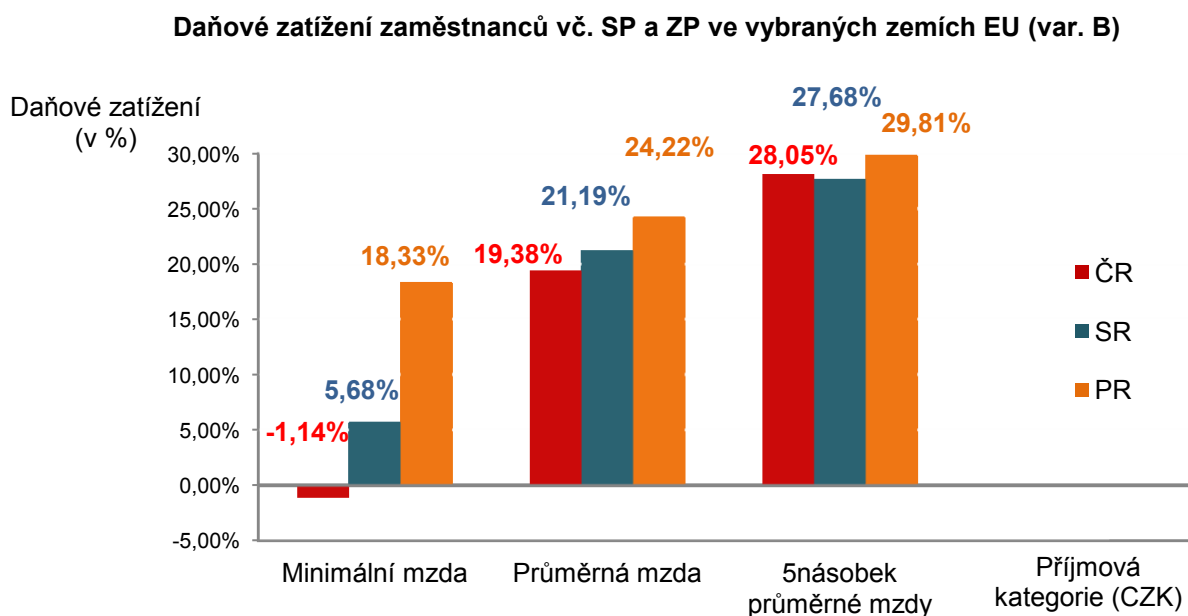

Zdroj: Vlastní zpracování

Z Grafu 4.3 vyplývá, že při minimální mzdě jsou nejvíce zatíženi daňoví poplatníci z Polské republiky a naopak nejméně z České republiky, kde je výše daňového zatížení záporná - 12,14 %. Daňové zatížení ve Slovenské republice je rovněž záporné, a to - 3,72 %. Při komparaci Polské republiky s Českou republikou činí tento rozdíl 8,99 %. Při průměrné mzdě jsou nejvíce zatíženi daňoví poplatníci z České republiky a naopak nejméně daňoví poplatníci z Polské republiky. Výše daňového zatížení činí v Polské republice 2,74 %, což je o 5,64 % méně než v České republice a o 5,05 % méně než ve Slovenské republice. V případě 5násobku průměrné mzdy je daňové zatížení nejnižší v Polské republice. Ve Slovenské republice a v České republice je daňové zatížení shodné ve výši 18,46 %, Polská republika je na tom lépe o 5 %.

Komparaci analyzovaných zemí u jednotlivých příjmových kategorií s vlivem sociálního a veřejného zdravotního pojištění z pohledu varianty B, kde je u daně promítnuta nezdanitelná část ZD na poplatníka a daňové zvýhodnění na jedno dítě, zaznamenává Graf 4.4.

Graf 4.4 – Daňové zatížení zaměstnanců vč. SP a ZP ve vybraných zemích EU (var. B)

Zdroj: Vlastní zpracování

Z Grafu 4.4 vyplývá, že při minimální mzdě jsou nejvíce zatíženi daňoví poplatníci z Polské republiky a naopak nejméně jsou zatíženi daňoví poplatníci z České republiky, kde je výše daňového zatížení záporná ve výši – 1,14 %. Daňové zatížení ve Slovenské republice je o 6,82 % více než v České republice a o 12,65 % méně než v Polské republice. Při průměrné mzdě jsou nejvíce zatíženi daňoví poplatníci z Polské republiky a nejméně poplatníci z České republiky. Výše daňového zatížení je v České republice o 1,81 % méně než ve Slovenské republice a o 4,84 % méně než v Polské republice. V případě 5násobku průměrné mzdy jsou daňové a sociální odvody opět nejvyšší v Polské republice a nejnižší ve Slovenské republice. Ve srovnání Polské republiky s Českou republikou činí tento rozdíl 1,76 %. Při komparaci České republiky se Slovenskou republikou činí rozdíl 0,37 %.

4.4 Daňová progresivita vybraných zemí Evropské unie

Jak bylo uvedeno výše, tak se progresivita osobní důchodové daně vypočítá prostřednictvím hodnot hrubého důchodu a jemu odpovídající daňové povinnosti. Při jejím stanovení se vychází ze stejných hodnot jako u efektivní daňové sazby.

Pro její výpočet budeme potřebovat vzorec 4.8, který měří elasticitu daňové povinnosti vzhledem k příjmu před zdaněním.

Tab. 4.7 – Daňová progresivita vybraných zemí EU u minimální roční hrubé mzdy a průměrné roční hrubé mzdy u varianty A

Položka	Vybraná země Evropské unie					
	Česká republika		Slovenská republika		Polská republika	
	Minimální mzda (v CZK)	Průměrná mzda (v CZK)	Minimální mzda (v CZK)	Průměrná mzda (v CZK)	Minimální mzda (v CZK)	Průměrná mzda (v CZK)
Daň	0	40 755	1 718	30 028	2 964	15 836
Hrubá mzda	110 400	326 400	125 628	303 491	137 970	310 840
Daňová progresivita	0		11,64		3,47	

Zdroj: Vlastní zpracování

Progresivita daňové povinnosti vybraných zemí Evropské unie u minimální roční hrubé mzdy a průměrné roční hrubé mzdy při zohlednění varianty A je zobrazena v Tab. 4.7.

Z Tab. 4.7 vyplývá, že nejvyšší daňová progresivita je ve Slovenské republice a nejnižší v České republice, kde činí 0. V České republice se jedná o regresivní daň, protože je výsledná daňová progresivita nižší než 1. V ostatních dvou zemích Evropské unie se jedná o progresivní daň, protože hodnota daňové progresivity je vyšší než 1 (viz Tab. 4.1).

Progresivita daňové povinnosti vybraných zemí Evropské unie u minimální roční hrubé mzdy a průměrné roční hrubé mzdy při zohlednění varianty B je zobrazena v Tab. 4.8.

Tab. 4.8 – Daňová progresivita vybraných zemí EU u minimální roční hrubé mzdy a průměrné roční hrubé mzdy u varianty B

Položka	Vybraná země Evropské unie					
	Česká republika		Slovenská republika		Polská republika	
	Minimální mzda (v CZK)	Průměrná mzda (v CZK)	Minimální mzda (v CZK)	Průměrná mzda (v CZK)	Minimální mzda (v CZK)	Průměrná mzda (v CZK)
Daň	- 13 404	27 351	- 4 670	23 640	- 4 342	8 530
Hrubá mzda	110 400	326 400	125 628	303 491	137 970	310 840
Daňová progresivita	- 1,55		- 4,28		- 2,36	

Zdroj: Vlastní zpracování

Z Tab. 4.8 vyplývá, že daňová progresivita ve všech vybraných zemích je záporná, je to způsobeno tím, že u všech analyzovaných zemí má na daň vliv daňové zvýhodnění na dítě.

Progresivita daňové povinnosti vybraných zemí Evropské unie u průměrné hrubé roční mzdy a jejího 5násobku u varianty A je zobrazena v Tab. 4.9.

Tab. 4.9 – Daňová progresivita vybraných zemí EU u průměrné hrubé roční mzdy a jejího 5násobku u varianty A

Položka	Vybraná země Evropské unie					
	Česká republika		Slovenská republika		Polská republika	
	Průměrná mzda (v CZK)	5násobek průměrné mzdy (v CZK)	Průměrná mzda (v CZK)	5násobek průměrné mzdy (v CZK)	Průměrná mzda (v CZK)	5násobek průměrné mzdy (v CZK)
Daň	40 755	314 718	30 028	286 495	15 836	216 476
Hrubá mzda	326 400	1 632 000	303 491	1 517 454	310 840	1 554 201
Daňová progresivita	1,69		2,14		3,17	

Zdroj: Vlastní zpracování

Z Tab. 4.9 vyplývá, že nejvyšší daňová progresivita je v Polské republice a nejnižší v České republice. Ve všech třech sledovaných zemích Evropské unie se jedná o progresivní daň, protože hodnota daňové progresivity je větší než 1 (viz Tab. 4.1).

Progresivita daňové povinnosti vybraných zemí Evropské unie u průměrné hrubé roční mzdy a jejího 5násobku při zohlednění varianty B je zobrazena v Tab. 4.10.

Tab. 4.10 – Daňová progresivita vybraných zemí EU u průměrné hrubé roční mzdy a jejího 5násobku u varianty B

Položka	Vybraná země Evropské unie					
	Česká republika		Slovenská republika		Polská republika	
	Průměrná mzda (v CZK)	5násobek průměrné mzdy (v CZK)	Průměrná mzda (v CZK)	5násobek průměrné mzdy (v CZK)	Průměrná mzda (v CZK)	5násobek průměrné mzdy (v CZK)
Daň	27 351	301 314	23 640	280 107	8 530	209 170
Hrubá mzda	326 400	1 632 000	303 491	1 517 454	310 840	1 554 201
Daňová progresivita	2,50		2,71		5,88	

Zdroj: Vlastní zpracování

Z Tab. 4.10 vyplývá, že nejvyšší daňová progresivita je v Polské republice a nejnižší v České republice. Ve všech třech sledovaných zemích Evropské unie se jedná o progresivní daň, protože hodnota daňové progresivity je větší než 1 (viz Tab. 4.1).

Pro progresivní daň platí, že efektivní daňová sazba (daňové zatížení) roste s růstem poplatníkovy důchodu, což dokazují výpočty v Tab. 4.2 pro Českou republiku, v Tab. 4.3 pro Slovenskou republiku a v Tab. 4.4 pro Polskou republiku.

5. Závěr

Důležitým faktorem určujícím konkurenceschopnost jednotlivých států v globálním ekonomickém prostředí je cena práce. V této oblasti si zatím státy Evropské unie zachovávají větší diverzitu než v oblasti celkového daňového zatížení, a to i přesto, že do této oblasti vstupuje Evropská unie prostřednictvím regulace pracovněprávních vztahů a především pak bezpečností práce a sociálních práv. Za zvyšování ceny práce nesou největší odpovědnost samostatné členské státy, které mají rok od roku tendenci ukrajovat větší část ze mzdy zaměstnanců ať již v podobě daní nebo sociálních, penzijních a zdravotních transferů, čímž opakovaně zvyšují cenu práce a snižují tak konkurenceschopnost evropských podniků na globálních trzích.

Cílem diplomové práce bylo za pomoci výpočtů a následného grafického znázornění analyzovat hodnoty osobní důchodové daně v České republice, ve Slovenské republice a v Polské republice a porovnat hodnoty podílu čistých ročních mezd k hrubým ročním mzdám, hodnoty daňového zatížení mzdy zaměstnance a hodnoty daňové progresivity jednotlivých zemí.

Podíl čistých ročních mezd k hrubým ročním mzdám, daňové zatížení a daňová progresivita byly zkoumány ve třech příjmových kategoriích, a to u minimální roční mzdy, průměrné roční mzdy a 5násobku průměrné roční mzdy. Pro výpočty konkrétních ukazatelů byly použity minimální a průměrné roční mzdy převzaté z ministerstev práce nebo ze statických úřadů dané země přepočítané pomocí jednotného kurzu na českou měnu. Rovněž se pro dané ukazatele zohledňovala varianta A a varianta B. U varianty A měl poplatník nárok pouze na základní slevu na poplatníka a u varianty B měl mimo základní slevu na poplatníka nárok také na slevu na jím vyživované dítě.

Při komparaci podílu čistých ročních mezd k hrubým ročním mzdám u daných příjmových kategorií bylo zjištěno, že z minimální roční mzdy při zohlednění varianty A zůstane nejvyšší čistá roční mzda poplatníkovi ze Slovenské republiky, a to z toho důvodu, že má kvůli odpočitatelné položce na zdravotním pojištění nízké odvody na celkovém sociálním pojistném. V případě varianty B zůstane nejvyšší čistá minimální roční mzda poplatníkovi z České republiky, je to způsobeno nízkou daňovou povinností. Nejnižší čistou minimální roční mzdu u obou zkoumaných

variant má poplatník z Polské republiky, je to dáno vysokými odvody sociálního a veřejného zdravotního pojištění. U průměrné roční mzdy při zohlednění varianty A zůstane nejvyšší čistá roční mzda poplatníkovi ze Slovenské republiky a nejnižší čistá roční mzda zůstane poplatníkovi z Polské republiky. Podíl průměrné čisté roční mzdy k průměrné hrubé roční mzdě je u varianty B rozdílný oproti variantě A v tom, že nejvyšší čistá roční mzda zůstane poplatníkovi z České republiky, což je z toho důvodu, že je v České republice vyšší částka pro daňové zvýhodnění na poplatníkem vyživované dítě. V případě 5násobku průměrné roční mzdy při zohlednění obou zkoumaných variant zůstane nejvyšší čistá roční mzda poplatníkovi ze Slovenské republiky a nejnižší čistou roční mzdu má opět poplatník z Polské republiky. Česká republika je na tom oproti Slovenské republice hůře z toho důvodu, že poplatník z České republiky platí navíc solidární daň.

Daňové zatížení mzdy zaměstnance bylo zjišťováno pomocí dvou ukazatelů při zohlednění dvou výše zmíněných variant. Prvním byl ukazatel daňového zatížení bez vlivu sociálního a veřejného zdravotního pojištění odváděného z hrubé mzdy zaměstnance a druhým byl ukazatel daňového zatížení s vlivem sociálního a veřejného zdravotního pojištění odváděného z hrubé mzdy zaměstnance.

Při analýze prvního ukazatele v případě obou zkoumaných variant bylo zjištěno, že u minimální roční mzdy jsou nejméně daňově zatíženi poplatníci z České republiky a nejvíce jsou daňově zatíženi poplatníci z Polské republiky. U průměrné roční mzdy jsou v případě obou zkoumaných variant nejméně daňově zatíženi poplatníci z Polské republiky a nejvíce jsou daňově zatíženi poplatníci z České republiky. U 5násobku průměrné roční mzdy jsou stejně jako u průměrné roční mzdy v případě obou zkoumaných variant nejméně zatíženi daňoví poplatníci z Polské republiky. Nejvíce jsou u 5násobku průměrné roční mzdy z hlediska varianty A daňově zatíženi poplatníci z České republiky a v případě varianty B jsou na tom poplatníci z České republiky i Slovenské republiky shodně.

Při analýze druhého ukazatele, kdy poplatník uplatňoval pouze základní slevu na poplatníka, bylo zjištěno, že u všech příjmových kategorií jsou nejvíce daňově zatíženi poplatníci z Polské republiky a nejméně daňově zatíženi jsou poplatníci ze Slovenské republiky.

Při analýze druhého ukazatele, kdy poplatník uplatňoval nejen základní slevu na poplatníka, ale také slevu na jím vyživované dítě, bylo zjištěno, že u všech příjmových kategorií jsou nejvíce daňově zatíženi poplatníci z Polské republiky.

U minimální a průměrné roční mzdy jsou nejméně daňově zatíženi poplatníci z České republiky a u 5násobku průměrné roční mzdy jsou nejméně daňově zatíženi poplatníci ze Slovenské republiky.

Z uvedených výpočtů a grafů vyplývá, že s rostoucím příjmem se zvyšuje efektivní daňová sazba, tzn., že daňová povinnost má progresivní charakter, což dokazují výpočty daňové progresivity. Příčinou progresivního charakteru daňové povinnosti je uplatnění daňové slevy na poplatníka v České republice a nezdanitelné části základu daně na poplatníka ve Slovenské republice a v Polské republice. U poplatníků pobírajících nižší příjmy mají velký význam daňové slevy či nezdanitelné části základu daně, a tudíž je pro ně výhodnější existence progresivní daňové povinnosti. V případě poplatníků pobírajících vyšší příjmy význam daňových slev a nezdanitelných částí základu daně již není tolik výrazný, protože jim jejich výši daně příliš neovlivní.

Seznam použité literatury

Knižní publikace:

D'AMBROSOVÁ, Hana a kolektiv. *Meritum Mzdy 2012*. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012. 780 s. ISBN 978-80-7357-749-0.

DENIS, Cécile, Thomas HEMMELGARN a Brian SLOAN, eds. *Taxation Trends in the European Union*. 2014 Edition. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014. 314 s. ISBN 978-92-79-35672-8.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.

LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňové systémy v globálním světě*. 1. vydání. Praha: ASPI, a. s., 2007. 272 s. ISBN 978-80-7357-320-1.

MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2015. Úplná znění platná k 1. 1. 2015*. Praha: Grada Publishing ČR, 2015. 272 s. ISBN 978-80-247-5507-6.

NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 320 s. ISBN 978-80-7357-695-0.

PELC, Vladimír a Petr PELECH. *Daně z příjmů s komentářem 2014*. 14. vydání. Olomouc: ANAG, 2014. 1120 s. ISBN 978-80-7263-867-3.

SCHULTZOVÁ, Anna a kol. *Daňovníctvo. Daňová teória a politika I*. Bratislava: Iura Edition, 2011. 260 s. ISBN 978-80-8078-407-2.

ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 6. vydání. Praha: Linde, 2013. 392 s. ISBN 978-80-7201-925-0.

ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie – s praktickou aplikací*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2014*. Praha: 1.VOX a. s., 2014. 391 s. ISBN 978-80-87480-23-6.

VANČUROVÁ, Alena. *Zdanění osobních příjmů*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 428 s. ISBN 978-80-7478-388-3.

VYBÍHAL, Václav a kol. *Mzdové účetnictví 2014. Praktický průvodce*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2014. 464 s. ISBN 978-80-247-5120-7.

Legislativa:

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 297/2014 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2015

Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně o doplnění některých souvisejících zákonů

Zákon č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o změně a doplnění některých zákonů

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění

Zákon č. 263/2004 Sb. ze dne 18. listopadu 2004 o dani z příjmů fyzických osob

Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov

Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti

Zákon č. 592/1992 Sb. o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění

Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z příjmů

Zákon č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 63/1993 Z. z. o štátnych symboloch Slovenskej republiky a ich používaní v znení neskorších predpisov

Elektronické zdroje:

BAZA DEMOGRAFIA. *Prognoza ludności na lata 2014-2050*. [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://demografia.stat.gov.pl/bazademografia/Prognoza.aspx>.

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. ČSSZ: *Pojistné na sociální zabezpečení* [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/pojistne-na-socialni-zabezpeceni/>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. ČSÚ: *Obyvatelstvo* [online]. [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/obyvatelstvo_lide.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. ČSÚ: *Průměrné mzdy - 4. čtvrtletí 2014*. [online]. [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/prumerne-mzdy-4-ctvrtleti-2014-truea9fbwn>.

GENERÁLNÍ FINANČNÍ ŘEDITELSTVÍ. *Pokyn GFR D-20: Stanovení jednotných kurzů za zdaňovací období 2014 podle § 38 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění*. [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupný z: http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-zakony/Pokyn_GFR_D-20.pdf.

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY. *Przeciętne wynagrodzenie*. [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://stat.gov.pl/>.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. MPSV: *Minimální mzda od 1. 1. 2015*. [online]. [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/19457>.

MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNÝCH VECÍ A RODINY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Sumy minimálnej mzdy*. [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.employment.gov.sk/sk/>.

MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ. *Płaca minimalna*. [online]. [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <http://www.mpips.gov.pl/>.

MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ. *Zakład Ubezpieczeń Społecznych*. [online]. [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <http://zus.pox.pl/skladki-zus-2015.htm>.

POLSKO. *Narodni symboly*. [online]. [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: http://www.staypoland.com/narodni_symboly.html.

PRAŽSKÝ HRAD. *Česká republika: Státní symboly* [online]. [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/statni-symboly.shtml>.

SLOVAK REPUBLIC. *State symbols*. [online]. [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <http://www.slovak-republic.org/symbols/>.

SOCIÁLNA POISTOVŇA. *Garančné poistenie*. [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/home-fzh/5s>.

ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *ŠÚSR: Obyvateľstvo*. [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://slovak.statistics.sk/wps/portal/>.

ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *ŠÚSR: Priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva v 4. štvrťroku 2014*. [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://slovak.statistics.sk/wps/portal/>.

Seznam obrázků

Obr. 3.1	Velký znak ČR.....	24
Obr. 3.2	Malý znak ČR.....	24
Obr. 3.3	Trikolóra ČR.....	24
Obr. 3.4	Státní vlajka ČR.....	24
Obr. 3.5	Vlajka prezidenta ČR.....	25
Obr. 3.6	Státní pečeť ČR.....	25
Obr. 3.7	Státní znak SR.....	38
Obr. 3.8	Státní vlajka SR.....	38
Obr. 3.9	Státní znak PR.....	49
Obr. 3.10	Státní vlajka PR.....	49

Seznam grafů

Graf 4.1	Daňové zatížení zaměstnanců ve vybraných zemích EU (var. A)...	75
Graf 4.2	Daňové zatížení zaměstnanců vč. SP a ZP ve vybraných zemích EU (var.).....	76
Graf 4.3	Daňové zatížení zaměstnanců ve vybraných zemích EU (var. B)...	77
Graf 4.4	Daňové zatížení zaměstnanců vč. SP a ZP ve vybraných zemích EU (var. B).....	78

Seznam tabulek

Tab. 3.1	Slevy na dani v ČR.....	31
Tab. 3.2	Sazby sociálního pojištění v ČR.....	35
Tab. 3.3	Výpočet osobní důchodové daně ze závislé činnosti v ČR.....	37
Tab. 3.4	Životní minima ve SR pro rok 2014.....	40
Tab. 3.5	Nezdanitelné části základu daně ve SR.....	42
Tab. 3.6	Sazby daně ve SR.....	42
Tab. 3.7	Sazby sociálního pojištění ve SR.....	46
Tab. 3.8	Výpočet osobní důchodové daně ze závislé činnosti ve SR.....	48
Tab. 3.9	Nezdanitelné části ZD v PR.....	51
Tab. 3.10	Sazby daně v PR.....	52
Tab. 3.11	Daňové zvýhodnění na děti v PR.....	53
Tab. 3.12	Sazby příspěvků sociálního pojištění hrazených zaměstnavatelem v PR.....	54
Tab. 3.13	Sazby příspěvků sociálního pojištění hrazených zaměstnancem v PR.....	54
Tab. 3.14	Výpočet osobní důchodové daně ze závislé činnosti v PR.....	55
Tab. 4.1	Interpretace ukazatelů daňové progresivity.....	62
Tab. 4.2	Výpočet daňového zatížení zaměstnance v České republice.....	66
Tab. 4.3	Výpočet daňového zatížení zaměstnance ve Slovenské republice.....	69
Tab. 4.4	Výpočet daňového zatížení zaměstnance v Polské republice.....	72
Tab. 4.5	Komparace podílu čisté roční mzdy k hrubé roční mzdě (var. A)...	73
Tab. 4.6	Komparace podílu čisté roční mzdy k hrubé roční mzdě (var. B)...	74
Tab. 4.7	Daňová progresivita vybraných zemí EU u minimální roční hrubé mzdy a průměrné roční hrubé mzdy u varianty A.....	79
Tab. 4.8	Daňová progresivita vybraných zemí EU u minimální roční hrubé mzdy a průměrné roční hrubé mzdy u varianty B.....	80
Tab. 4.9	Daňová progresivita vybraných zemí EU u průměrné hrubé roční mzdy a jejího 5násobku u varianty A.....	81
Tab. 4.10	Daňová progresivita vybraných zemí EU u průměrné hrubé roční mzdy a jejího 5násobku u varianty B.....	81

Seznam vzorců

Vzorec 4.1	Jednoduchá daňová kvóta.....	57
Vzorec 4.2	Složená daňová kvóta.....	57
Vzorec 4.3	Efektivní daňová sazba.....	58
Vzorec 4.4	Efektivní daňová sazba včetně sociálního pojistného.....	59
Vzorec 4.5	Průměrná efektivní daňová sazba.....	59
Vzorec 4.6	Marginální efektivní daňová sazba.....	60
Vzorec 4.7	Progresivita průměrné sazby.....	61
Vzorec 4.8	Progresivita daňové povinnosti.....	61
Vzorec 4.9	Progresivita příjmu po zdanění.....	61

Seznam zkratek

AETR	Průměrná efektivní daňová sazba
CERN	Evropská organizace pro jaderný výzkum
CZK	Česká koruna
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DZD	Dílčí základ daně
EEA	Evropský hospodářský prostor
ETR	Efektivní daňová sazba
EU	Evropská unie
EUR	Euro
EUROSTAT	Statistický úřad Evropské unie
GUS	GŁOWNY URZAD STATYSTYCZNY
HDP	Hrubý domácí produkt
HM	Hrubá mzda
ILO	Mezinárodní organizace práce
ITR	Implicitní daňová sazba
METR	Marginální efektivní daňová sazba
MMF	Mezinárodní měnový fond
NATO	Severoatlantická aliance
NČZD	Nezdanitelná část základu daně
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OP	Odpočitatelná položka
OSN	Organizace spojených národů
PAR	Progresivita průměrné sazby
PLN	Polský zlotý
PČ	Přesahující část
PEAT	Progresivita příjmu po zdanění
PM	Příjem manžela/manželky
PR	Polská republika
PTO	Progresivita daňové povinnosti

SB	Social benefits (sociální dávky získané zaměstnancem)
SHM	Superhrubá mzda
SI	Social insurance (sociální pojištění)
SP	Sociální pojištění
SR	Slovenská republika
SZ	Sociální zabezpečení
ŠÚSR	Štatisticky úrad Slovenskej republiky
T	Tax (daň)
UNICEF	Dětský fond Organizace spojených národů
VZ	Vyměřovací základ
WTO	Světová obchodní organizace
Y	Yield (hrubý příjem)
ZD	Základ daně
ZDP	Zákon o daních z příjmů
ZP	Zdravotní pojištění
ZTP/P	Zvlášť tělesně postižený s průvodcem

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 24.4.2015.....

Bc. Marie Strnadová

Bc. Marie Strnadová